

JELENTÉS
A FERTŐ-HANSÁG NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
2004. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Összeállították:

Dr. Kárpáti László igazgató

Reischl Gábor általános igazgatóhelyettes

Dr. Jakál Lászlóné gazdasági igazgatóhelyettes

Pellinger Attila osztályvezető

Fersch Attila osztályvezető

Váczi Miklós őrszolgálat-vezető

Szalai Imre természetvédelmi felügyelő

Takács Gábor természetvédelmi felügyelő

Sarród, 2005. február 15.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	1
Táblázatok.....	3
Bevezető.....	4
1. Személyi állomány	5
2. Területi adatok	7
2.1 Védett és védelemre tervezett területek	7
2.2 Saját vagyonkezelésű területek	9
2.3 Terület nélküli értékek	10
3. Kutatás és monitorozás	14
3.1 Kutatás	14
3.2 Monitorozás	14
3.2.1 A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében folyó monitoring vizsgálatok.....	14
3.2.1.1 Országos programok.....	14
3.2.1.2 Helyi programok.....	15
3.2.2 A Szigetköz biológiai megfigyelőrendszere.....	16
3.2.3 Saját szervezésben folytatott monitoring jellegű vizsgálatok.....	17
4. Kezelési tevékenység	24
4.1 Kezelési tervek	24
4.2 Élőhely fenntartás	25
4.3 Élőhely rehabilitáció	28
4.4 Fajvédelem	31
4.5 Saját állatállomány.....	37
4.6 Vadászterületek	39
4.7 Halászati vizek.....	42
4.7a Védett vizek.....	43
4.7b Védett halastavak.....	43
5. Jogi tevékenység	47
5.1 Hatósági eljárások.....	47
5.2 Bíróságok	47
5.3 Büntető ügyek	48
5.4 Polgári perek	48
6. Őrszolgálat	51
6.1 Személyi állomány.....	51
6.2 Felszereltség.....	51
6.3 Szolgálatelljesítés jellemzői.....	51
6.4 Fejlesztési tervek.....	52
7. Költségvetés és vagyon	54

7.1 Kiadások	54
7.2 Bevételek.....	56
7.3 Vagyon	56
7.4 Épületek	56
7.5 Eszközök	56
8. Bemutató, oktatás, PR.....	60
8.1 Turisztikai infrastruktúra.....	60
8.2 Kiadványok	61
8.3 Látogatottság.....	62
8.4 PR tevékenység.....	63
9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel.....	69
9.1 Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel:	69
9.2 Együttműködés civil szervezetekkel:.....	70
10. Külföldi együttműködés.....	72
11. Ellenőrzés	74
12. Fontosabb célkitűzések a következő évre.....	75
12.1 Gazdasági téren	75
12.2 A bemutatás, az oktatás, látogatás terén	75
12.3 PR terén:.....	76
12.4 Természetvédelmi, tájvédelmi és erdészeti téren.....	76

Táblázatok

1. táblázat: Személyi állomány.....	6
2.1 táblázat: Védett és védelemre tervezett területek.....	11
2.2 táblázat: Saját vagyongazdálkodású területek.....	12
2.3 táblázat: Terület nélkül értékek.....	13
3.1 táblázat: Kutatás.....	20
3.2 táblázat: Monitorozás.....	21
4.1 táblázat: Kezelési tervek.....	24
4.2 táblázat: Élőhely fenntartás.....	27
4.3 táblázat: Élőhely rehabilitáció.....	30
4.4 táblázat: Fajvédelem.....	35
4.5 táblázat: Saját állatállomány.....	38
4.6 táblázat: Vadászterületek.....	41
4.7 táblázat: Halászati vízterek.....	44
4.7a táblázat: Védett vízterek.....	45
4.7b táblázat: Védett halastavak.....	46
5.1 táblázat: Engedélyezés, szakhatósági ügyek.....	49
5.2 táblázat: Bíróságok.....	49
5.3 táblázat: Büntető ügyek.....	50
5.4 táblázat: Polgári perek.....	50
6. táblázat: Őrszolgálat.....	53
7.1 táblázat: Kiadások.....	57
7.2 táblázat: Bevételek.....	57
7.3 táblázat: Vagyongazdálkodás.....	58
7.4 táblázat: Épületek.....	59
7.5 táblázat: Eszközök.....	59
8.1 táblázat: Turisztikai infrastruktúra.....	64
8.1a táblázat: Oktatóközpont – szállás.....	64
8.1b táblázat: Kiállítás.....	65
8.1c táblázat: Tanösvény.....	66
8.2 táblázat: Kiadványok.....	67
8.3 táblázat: Látogatottság.....	68
8.4 táblázat: PR.....	68
10. táblázat: Külföldi együttműködés.....	73
11. táblázat: Ellenőrzések.....	74

Bevezető

Hazánk csatlakozása az Európai Unióhoz a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság esetében egyszerűsítette, szinte „legalizálta” azt az együttműködést, amely a Fertő-tó magyarországi és ausztriai oldalán lévő, területileg és zonációs beosztásában is összefüggő, két nemzeti park között az elmúlt 10 évben kialakult.

A természetvédelmi programok többsége – pl. sziki élőhelyek rekonstrukciója, pusztai iskolák, Natura 2000 területek kialakítása stb. – eddig is közös volt, de most sor kerülhetett egy olyan „határok nélküli” rendezvényre – Európa zöld övének létrehozása a Barrents-terngertől az Adriáig – amelyen 26 ország 80 résztvevője az IUCN támogatásával cserélte ki gondolatait, az egykori határsávok mentén létrehozandó természetvédelmi területek láncolatáról.

Megtiszteltetés és elismerés volt ez a rendezvény, hiszen nemzeti parkunk munkája példaként szolgálhatott a résztvevők számára. 2005-ben újabb sikereket értünk el a szikes területek és a hansági rétek kezelése terén, jelentősen emelkedett régi magyar állatfajtákból álló gulyák és nyájak létszáma, s a hansági vizes élőhelyrekonstrukciós programunk során olyan védett fajok szaporodtak el mint pl. a vidrafű (több tucat tő), szerecsensirály (50 pár) stb.

A Fertő-tó halászati jogának átvételével nagy lépést tettünk afelé az ideális állapot felé, hogy a nemzeti park területeinek minden tekintetben kizárólagos használója legyen.

Mindezt elősegíti az EU Vízkeret Irányelv alapján kidolgozott vízgyűjtő gazdálkodási terv, amit Igazgatóságunk az illetékes vízügyi szervekkel – magyarral és osztrákkal - közösen valósít meg.

Hasonlóképpen segíti jövőbeni munkánkat – a Nyugat-Dunántúl természeti értékeinek megőrzését – a Natura 2000 program, amelynek dokumentációját Főhatóságunknak fölterjesztettük.

Phare CBC pályázatok elnyerése biztosítja olyan hasznosítási és engedélyezési tervek elkészíttetését, amelyek az öntésmajori és lászlómajori, kiállító- és gazdasági épületeink felújítását indíthatják el.

Természetvédelmi oktatási-nevelési programunkat segíti az a megállapodás, amely alapján februárban a BM-től átvettük Fertőújlak-Mekszikópusztán a volt határőr őrs épületét. A közbeszerzési eljárást helyben lefolytatva, 121 m Ft összköltségben újítjuk fel és alakítjuk át természetiskolává. Ide jöhetnek majd azok a kisdíjakok, akik ebben az évben már mintegy 600-an vettek részt a „Leselkedő” c. pályázatunkon, felélénkítve több tucat, nemzeti park-környéki iskola természetvédelmi érdeklődését.

Meg kell felelnünk a környező településeken lakók elvárásainak, s ez csak úgy lehetséges, ha megismerik munkánkat törekvéseinket. Ezt igyekeztünk elérni 2004-ben, s nagyrészt sikerül is, hiszen a nemzeti-parki községek vezetői – elismerésüket kifejezve – együtt dolgoznak velünk a Fertő-táj világörökség megőrzésén is.

Dr. Kárpáti László
igazgató

Sarród, 2005. február 15.

1. Személyi állomány

Az Igazgatóság személyi állománya megfelelő, jó képzettséggel rendelkező elhivatott szakemberekből áll. A leterheltség egyenletes. Állásbetöltő, de valóságos munkával nem rendelkező személy nincs az Igazgatóságon. A személyzeti munkát jellemzi, hogy a szakembereket természetvédelmi illetve tudományos múlttal rendelkező jelentkezők közül választjuk, többnyire pályázat útján.

Tudományos fokozattal, (Phd., illetve kandidátusi) 2 fő rendelkezik, doktorandusz 2 fő, egyetemi szintű posztgraduális végzettséggel rendelkezik 14 fő (halászati, növényvédelmi, vadgazdálkodási, környezetvédelmi, ingatlan-kataszteri szakmérnök; mérnök-tanár, zoológus).

Levelező felsőfokú képzésben 3 fő vesz részt. A Ktv.-vel összefüggő köztisztviselői alapvizsga, illetve szakvizsga követelményének minden érintett eleget tett.

Főtisztviselői továbbképzésen részt vett egy fő. Sikeres ECDL vizsgát tett 12 fő, ArcGIS alapfokú képzésen részt vett és oklevelet szerzett 4 fő.

Nyelvismereti szint:

Nyelv	Típus	Fő
német felső	“C” típus	2 fő
német felső	“A” típus	1 fő
német közép	“C” típus	4 fő
német közép	“A” típus	2 fő
német alap	“B” típus	1 fő
német alap	“C” típus	1 fő
angol felső	“C” típus	1 fő
angol közép	“C” típus	3 fő
angol közép	“A” típus	2 fő
angol közép	“B” típus	1 fő
angol alap	“C” típus	1 fő
angol alap	“A” típus	1 fő
román felső	“C” típus	1 fő

1. táblázat: Személyi állomány

		Szakképzettség				
		Alapfokú	középfokú	felsőfokú	nyelvismeret (fő/nyelvek száma)	Továbbképzések, 2004-ben szerzett oklevelek, diplomák
dolgozók (fő)	köztisztviselő		18	21	21	21
	ügykezelő	1				
	Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	22	2			
	szerződéses	1				
	Összesen	24	20	21	21	21

2. Területi adatok

2.1 Védett és védelemre tervezett területek

Az Igazgatóság jelenleg három védetté nyilvánítási eljárást folytat párhuzamosan, illetve három új terület védetté nyilvánítását javasolta 2004-ben:

a) A Fertő-Hanság Nemzeti Park és a Soproni Tájvédelmi Körzet bővítésére, valamint önálló természetvédelmi területek kialakítására került sor Sopronban és három környező településen; Harkán, Ágfalván és Fertőrákoson. A védetté nyilvánításhoz szükséges dokumentáció elkészült, a területi egyeztetések lezárultak, a teljes anyag felterjesztésre került a TvH-ba.

b) A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet bővítése a győrszentiváni lőtérre terjed ki. Az előkészítő dokumentáció kész és a kezelési terv is elkészült. Az AUDI bővítése miatt a védelemre tervezett terület 75 ha-ral csökkent a korábbi elképzelésekhez képest. 2004-ben az érintett helyrajzi számokat megosztották, így elhárult az akadály a védetté nyilvánítási folyamat folytatásából. 2005-ben elkészül a területre a javított helyrajzi számokkal kiegészített természetvédelmi kezelési terv és lezárul ennek egyeztetési folyamata.

c) A Szigetközi Tájvédelmi Körzet bővítése a legnagyobb területet érinti a három eljárás közül. 2004-ben összeállításra került a védetté nyilvánítási dokumentáció és a természetvédelmi kezelési terv tervezete. A dokumentáció jelenleg a TvH-ban van, belső egyeztetésen. Ennek lezárultával a nyilvános egyeztetés folytatódhat.

d) 2004-ben javasoltuk védelemre Várbalogi Héricses TT néven 26 ha gyepet Várbalog határában. A területeken Igazgatóságunk már meg is vette. A védetté nyilvánítás előkészítése folyamatban van, várhatóan 2005-ben elkészül az egyeztetési anyag. A terület a Mosoni-sík egyetlen megmaradt gyepterülete, amely alföldi viszonylatban kiemelkedő jelentőségű tavaszi héricsnek biztosít élőhelyet.

e) A Nyugat-Magyarországi Egyetem Botanikai Tanszéke javasolt védelemre tervezett területnek egy Ebergőc melletti láprétet (49 ha). Igazgatóságunk indokoltnak találva a védelmet, hivatalból megindította a védetté nyilvánítási eljárást. A láprét valószínűleg az utolsó megmaradt rábaközi kékperjés élőhely, mely számos védett fajnak ad otthont. A védetté nyilvánítás előkészítése folyamatban van, várhatóan 2005-ben elkészül az egyeztetési anyag.

f) Keszei Balázs botanikus-tanár javasolt védelemre tervezett területnek az Iván mellett fennmaradt szikes gyepeket, illetve a Csáfordjánosfa és Csér határában megmaradt egykori legelőterületeket (70 ha). Igazgatóságunk indokoltnak találva a védelmet, hivatalból megindította a védetté nyilvánítási eljárást. A gyepeken számos védett növény és állatfaj él. A terület különlegessége, hogy a Dunántúlon itt él a sziki kocsord legnagyobb állománya, mely a nagy sziki bagoly tápnövénye.

A természetvédelmi törvény módosítása után folytattuk az ex lege lápok helyzetének rendezését. A megosztások után nem lápterületnek minősülő ingatlanok védelmét államigazgatási határozattal megszüntettük, illetve folytattuk a nem védett területeken található ex lege lápok védettségének bejegyeztetését az érintett ingatlanokra a módosított Tvt. alapján. 2004-ben 2 lápterület megosztását és rendezését végeztük el.

Az Igazgatóság 2004-ben elvégezte a Natura 2000 területek kihirdetésének előkészítését. A munka keretében 4 különleges jelentőségű madárvédelmi terület és 13 kiemelt jelentőségű élőhelyvédelmi terület dokumentációja készült el.

g) Különleges madárvédelmi területek

- Fertő-tó (8467 ha): A területen 33 fészkelő vagy rendszeresen előforduló közösségi jelentőségű madárfaj fordul elő 30000-nél nagyobb egyedszámban.
- Mosoni-sík (13038 ha): Jelölését a túzok jelentős hazai előfordulása indokolja, mellette kerecsen, kék vércse és a parlagi sas is előfordul a területen.
- Hanság (13466 ha): A területen 23 fészkelő vagy rendszeresen előforduló közösségi jelentőségű madárfaj fordul elő 30000-nél nagyobb egyedszámban.
- Szigetköz (17348 ha): A területen 22 fészkelő vagy rendszeresen előforduló közösségi jelentőségű madárfaj fordul elő 30000-nél nagyobb egyedszámban.

h) Kiemelt jelentőségű élőhelyvédelmi területek

- Szigetköz (17348 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló puha- és keményfás ligeterdők, mocsárrétek és láprétek, illetve a vizes élőhelyek hínártársulásai. A területen 1 növény, 3 emlős, 1 hüllő, 2 kételtű, 10 hal és 6 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Hanság (13466 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló puha- és keményfás ligeterdők, mocsárrétek és láprétek, illetve a vizes élőhelyek hínártársulásai. A területen 2 növény, 4 emlős, 23 madár, 2 hüllő, 2 kételtű, 4 hal és 6 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő. A terület a parlagi vipera élőhelye.
- Rábaköz (6085 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon gyertyános-tölgyesek és cseres-tölgyesek, puha- és keményfa ligeterdők, meszes alapkőzetű féltérmetes száraz gyepek, mocsárrétek és magaskórósok. A területen 1 emlős, 1 madár és 3 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Fertő-tó (11327 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon szikes sztyeppék és mocsarak, természetes eutróf tavak, meszes lápok télisással. A területen 1 növény, 3 emlős, 2 kételtű, 4 hal és 5 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Fertőmelléki dombosor (2539 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon cseres-tölgyesek és gyertyános-tölgyesek, pannon molyhos tölgyesek, pannon sziklagyepek és szubpannon sztyeppék, mészkedvelő üde láp- és sásrétek, sík- és dombvidéki kaszálórétek. A területen 5 növény, 1 kételtű és 2 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Dudlesz-erdő (1092 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon cseres-tölgyesek és gyertyános-tölgyesek, pannon molyhos tölgyesek, pannon sziklagyepek. A területen 1 növény, 1 emlős és 1 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Péri repülőtér (213 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon homoki gyepek. A területen 1 közösségi jelentőségű faj, az ürge fordul elő.

- Pannonhalmi-dombság (7649 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon cseres-tölgyesek és gyertyános-tölgyesek, pannon molyhos tölgyesek, pannon sziklagyepek, meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek, pannon homoki gyepek és szubpannon sztyepek. A területen 2 növény, 3 madár és 2 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Gönyüi homokvidék (2096 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló homoki tölgyesek és nyarasok, borókás-nyarasok, nyílt és zárt homoki sztyepprétek. A területen 2 növény, 2 emlős és 1 madár közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Répce-mente (1576 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló puha- és keményfás ligeterdők, mocsárrétek, magaskórósok, vizes élőhelyek. A területen 2 emlős, 3 madár, 2 kétéltű, 3 hal és 5 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Rába (4041 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló puha- és keményfás ligeterdők, mocsárrétek, magaskórósok, magassásosok, vizes élőhelyek. A területen 2 emlős, 1 madár, 1 hulló, 2 kétéltű, 10 hal és 5 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Soproni-hegység (5305 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon gyertyános-tölgyesek és cseres-tölgyesek, szubmontán és montán bükkösök, mészkerülő bükkösök, égerligetek. A területen 3 növény, 1 emlős, 2 kétéltű és 3 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.
- Határmenti-erdők (2246 ha): Jelölését indokolja a területen előforduló pannon gyertyános-tölgyesek és cseres-tölgyesek. A területen 1 gerinctelen közösségi jelentőségű faj fordul elő.

2.2 Saját vagyongazdálkodású területek

a) Rét, legelő:

Az ösztérülethez viszonyítva legnagyobb arányban gyepterületeket vásároltunk az 1995. évi XCIII. törvény (a védett területek védeltségének helyreállításáról) alapján. Ezek a volt termelőszövetkezetektől meglehetősen degradált, elgyomosodott, cserjésedett állapotban kerültek át az Igazgatóság vagyongazdálkodásába. A területek nagyobb részét az Igazgatóság gépi eszközeivel ill. saját állatállományával állítja helyre és kezeli, 208 ha-t szigorú, természetvédelmi előírásokkal, időnyire kötött haszonbérleti szerződésekkel hasznosítja. A maradék területet pedig kisebb beavatkozások kivételével érintetlenül hagyja.

b) Erdő:

Az Igazgatóság 2004. évben folytatott erdőgazdálkodási tevékenységét jellemző főbb adatok: Folyamatos erdősítéseinak területe: 39,5 ha, ebből első kivétel 5,5 ha, pótlás 4,8 ha. Fahasználati tevékenységünk az EÜ termelések kivételével az átvett nemesnyárasokra korlátozódott, véghasználat 4,9 ha, nevelővágások 17,2 ha területen folytak. Egyik folyamatos erdősítésünket bekerítettük 750 fm hosszban, a több éve jelentkező vadkár miatt. (Köny 15A). Ugyanitt első kivétel jellegű pótlásra is sor került ezzel egy időben. A többi erdőfelújítási munkánk kielégítő eredménnyel zárult. A téli időszak után a vadkárosított területeket felmérve előreláthatóan további 1-2 erdőrészlet bekerítésére kényszerülünk 2005-ben. Az erdősítési munkákat továbbra is vágásérett nemesnyárasok véghasználatából, és az állami támogatásból finanszírozzuk.

A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 2004-ben 372 ha erdőt vásárolt meg a Szigetközi Tájvédelmi Körzet területén Dunasziget községhatárban, a volt Hármashatár TSZ felszámolása során. Ezzel együtt jelenleg 1110 ha erdő művelési ágú terület áll az Igazgatóság kezelésében. Erdőterületeink nagy részére érvényes üzemtervvel rendelkezünk a Soproni, és a Dél-hansági erdőtervezési körzet kivételével, melyek üzemtervezése 2005 év folyamán történik.

c) Nádas:

Vagyonkezelésben lévő nádasok 95 %-a a Fertő-tó jogi partvonalán belül található a natúrzonában. A nádasok használati szolgalmi joga a Fertő-tavi Nádgazdaság Rt.-t illeti meg, mely az ingatlan-nyilvántartásban is szerepel. Ez összesen 1912,- ha-t jelent. A területek aratását és egyéb használatát hatósági eszközökkel befolyásolta az Igazgatóság. A parti fekvésű, saját kezelésű nádasok aratását idényre szóló haszonbérleti szerződések keretében végezteti el. Ezeket évente licit útján értékesíti.

d) Tó:

A Fertő-tó halászati jogáról szóló haszonbérleti szerződés 2003. augusztus 15-én az FVM Vadászai és Halászati Főosztálya, valamint Igazgatóságunk között aláírásra került. 2004 év során folytattuk le az előző gazdálkodóval a Győri „Előre” Halászati Termelőszövetkezettel a kártalanítási tárgyalásokat. Az elkészített halbiológiai tudományos felmérés alapján megállapodás született a kártalanítási összeg mértékét illetően. A kártalanítás megtörténte után Igazgatóságunk 2004 július 01-től gyakorolja a halászati jogot a Fertő-tavon.

e) Szántó:

Az állatállomány takarmány (silókukorica) szükségletét biztosítják 45 ha területtel Fertőszéplak és Sarród községhatárban. A többi szántó művelésű ágú ingatlan gyepesítése folyamatban van.

2.3 Terület nélküli értékek

Egyedi tájérték kataszter felvétele: három részben készített az Igazgatóság egyedi tájérték felvételt, saját munkatársai részvételével. 2004-ben így már 274 egyedi tájérték szerepelt az Igazgatóság nyilvántartásában.

2.1 táblázat: Védett és védelemre tervezett területek

Illetékességi terület (ha)	409687
----------------------------	--------

	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	23 587	7 585	0	1	53
Tájvédelmi Körzet	3	21 115	9 694	0	3	4 116
Természetvédelmi Terület	3	56	0	0	6	184
Ex lege védett láp	23	795	0	-124		
Ex lege védett szikes tó	0	0	0	0		

Összesen	30	45 553	17 279	-124	10	4 353
----------	----	--------	--------	------	----	-------

Ramsari	1	8 431		0		
Bioszféra Rezervátum	1	12 542		0	1	43 854
Világörökség	2	23 052				
Európa Diploma	0	0		0	0	0
NATURA 2000 Madárvédelmi terület*					4	40 934
NATURA 2000 Élőhelyvédelmi terület*					13	50 362

* A NATURA 2000 Madárvédelmi terület és a NATURA 2000 Élőhelyvédelmi terület tartalmazza kiterjedésében a már eddig védetté nyilvánított területeket is.

2.2 táblázat: Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt terület (ha)	Összkiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			ha	%	ha	%
Szántó	30	257	221	86	36	14
Gyep	158	6702	6647	99	55	1
Kert	0	0	0	0	0	0
Szőlő	0	0	0	0	0	0
Gyümölcsös	1	2	2	100	0	0
Nádas	23	2 185	156	7	117	5
Halastó	0	0	0	0	0	0
Erdő	372	1110	1110	100	0	0
Kivett	16	1105	1105	100	0	0
Összesen	600	11361	9241	81	208	2

2.3 táblázat: Terület nélkül értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Ebből a tárgyévben nyilvántartásba vett (db)
Természeti Emlék	0	0
Forrás	26	26
Barlang*	4	0
Víznyelő	0	0
Kunhalom	2	2
Földvár	6	6
Egyedi tájérték	274	67

**A pontos felmérés anyaga még nem jutott el hozzánk. A Barlangtani Intézettől kapott információk szerint 2003-2004 során készül el a barlangkataszter illetékességi területünket érintő része.*

3. Kutatás és monitorozás

3.1 Kutatás

2004-ben ökológiai alap kutatásra anyagi lehetőség nem volt. Az Igazgatóság működési területén többek között az MTA Geofizikai Kutatóintézete, a Nyugat-Magyarországi Egyetem különböző karaihoz tartozó intézetek és a Magyar Természettudományi Múzeum végeznek természetvédelmi szempontból is jelentős kutatásokat.

3.2 Monitorozás

3.2.1 A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében folyó monitoring vizsgálatok

2004-ben az Igazgatóság és a KvVM Természetvédelmi Hivatalával kötött megállapodás értelmében a FHNPI elvégezte a meghatározott monitorozási feladatokat.

3.2.1.1 Országos programok

a) Élőhelytérképezés

Az országos élőhelytérképezési program keretében nyolc 5x5 km-es kvadrát felmérése és monitorozása folyik egységes protokoll alapján. 2004-ben befejezésre került a 2003-as programból áthúzódó győri O5x5_020 kvadrát térképezése, illetve elkészült a szigetközi O5x5_065 kvadrát ismételt felvételezése. A munka eredményeképpen 341 élőhelyfolt került lehatárolásra és 1437 fajelőfordulás került rögzítésre.

b) Védett növényfajok monitorozása

Egységes protokoll alapján történik a kiválasztott 57 növényfaj monitorozása. A programot egészíti ki a természetvédelmi örök éves adatszolgáltatása keretében történő adatgyűjtés. 2004-ben az NBmR keretében 14 faj (*Allium suaveolens*, *Apium repens*, *Cirsium brachycephalum*, *Comarum palustre*, *Cypripedium calceolus*, *Epipactis palustris*, *Liparis loeseli*, *Orchis coriophora*, *Rhamnus saxatilis*, *Spiranthes aestivalis*, *Thlaspi jankae*, *Pinguicula vulgaris*, *Aster sedifolius (punctatus)*, *Himantoglossum adriaticum*) felmérése történt meg.

c) Cönológiai monitoring

A monitoring keretében 22 állandóra kijelölt négyzetben történik 13 kiemelten fontos növénytársulás monitorozása. 2004-ben 6 társulás (*Junco obtusiflori-Schoenetum nigricantis*, *Nymphoidetum peltatae*, *Phragmitetum communis*, *Succiso-Molinietum hungaricae*, *Puccinellietum limosae*, *Festucetum vaginatae*) került felmérésre 9 lokalitásban.

d) Ürgemonitoring

Három mintavételi területen egységes módszer alapján történik a monitorozás évenkénti gyakorisággal. 2004-ben a felmérést elvégeztük, az adatokat értékelésre továbbítottuk az országos központba.

e) Makroszkopikus vízi gerinctelen (makrozoobenton) monitoring

Az Igazgatóság koordinálásával folyik az országos makrozoobenton monitorozási program. A program egyrészt az ebbe a kategóriába tartozó védett fajok állományairól, ezek közösségeiről és élőhelyeiről szolgáltat országos viszonylatban adatokat, másrészt a Víz Keret-irányelv hatálya alá tartozó víztestek felméréséhez, monitorozásához, referencia feltételek és emberi hatások megállapításához, valamint a referencia területek kijelöléséhez nyújt információkat. 2004-ben a mintavételi protokollnak megfelelő, standard módszerekkel és gyakorisággal zajlott a mintavétel az előre kijelölt pontokon, országos szinten. Az elkészült adatok GIS alapú feldolgozása és a Természetvédelmi Információs Rendszerhez történő konvertálása tovább folytatódik. Az eddigi munkák során megvizsgált pontok fedvénye átadásra került a PHARE projekt keretében zajló, VKI felszíni vizek ökológiai állapotának felvétele című program által felmérni szándékozott pontok kitzúzési munkafolyamatához.

3.2.1.2 Helyi programok

a) Kétéltű-hüllő monitoring

Az országos monitoring keretében folyó vizsgálatokat kiegészítő, 2000 óta működő program. A programban néhány kiemelt faj és terület, kétéltű és hüllő faunájában bekövetkező változásokat vizsgáljuk. A kutatási tervben szereplő feladatokat, az NBmR protokoll alapján 2004-ben elvégeztük. A 2004-es mintavétel főbb eredményei a következők:

Az elevenesülő gyík (*Lacerta /Zootoca/ vivipara*) a Fertő mentén és a Hanságban minden nedves élőhelyen előfordul, de egyedsűrűsége még a számára kedvező lápréteken és csatorna menti területeken sem több, öt példánynál hektáronként. Összehasonlító adatok hiányában egyelőre nem ismert e mennyiség optimális értékhez való viszonya.

A Hanságban, a Figurák területén 2004 évben mocsári béka (*Rana arvalis wolterstorffi*) szaporodása kedvezőbb volt, mint a tavalyi évben köszönhetően a tavaszi csapadékos időjárásnak. A kedvező tavaszi időjárás ellenére az állomány nagysága meg sem közelíti a két évvel korábbi állapotot. A két éves szárazság a Hanságban, természetvédelmi szempontból a kétéltűek és a hüllők esetében is a vaddisznók állománynövekedése és az adventív növények terjedése a legjelentősebb veszélyeztető tényező.

A Győr-Gyimrót Holt-Marcál mintavételi helyen a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) jelenleg még erős populációja található. 2004-ben az előző esztendővel szemben fiatal példányokat is sikerült észlelni.

A több éve tartó szárazság miatt a kétéltűek egyedszáma jelentősen csökkent a legtöbb mintavételi helyen. Mivel a mintavételek a száraz periódusban indultak, csak néhány faj, mint a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a gyepi béka (*Rana temporaria*) és a mocsári béka (*Rana arvalis*) esetében feltűnő a csökkenés.

A hüllők esetében közelítőleg azonos nagyságú észlelések voltak az elmúlt három évben.

A fajösszetételben tapasztalható eltérések a mintavételek számával hozható kapcsolatba. A hullók alacsony észlelési valószínűsége miatt, a NBmR módszertani útmutatójában előírt mintavételi gyakoriság nem biztosítja minden faj kimutatását. Több év átlagában azonban, a mintavételi területen megtalálható fajok mindegyike kimutatásra kerül.

b) Szitakötő monitoring

A program keretében mintegy 100 kijelölt mintavételi helyen, 1996 óta folyik egységes módszerrel a szitakötő fauna monitorozása. Ennek során imágó, lárva és exuviumok vonatkozásában egyaránt történik adatgyűjtés. A felvételezés kiemelten kezeli azokat az élőhelyeket, amelyek a hazai és nemzetközi szintű védettséget élvező (Élőhely Irányelv) fajok populációinak adnak otthont. 2004-ben, a kedvező időjárási feltételeknek köszönhetően sikerült a *Cordulegaster heros* (fok.védett szitakötő faj) legjelentősebb élőhelyein – ahogy a korábbi években is történtek már próbálkozások – elvégezni az exuviumok mennyiségi felvételét a populáció egyedsűrűségének becsléséhez.

c) Nappali lepke monitoring

Elsősorban az Élőhely Irányelvben is szereplő nappali lepkék helyi állományainak felmérésére szolgáló, 2000 óta folyó monitorozási munka. A program különös figyelmet fordít a lápréti hangyaboglárkák, a nagy tűzlepke, valamint a farkasalmalepke kolóniáinak. Egyes kiválasztott mintaterületeken jelölés-visszafogásos kvantitatív és habitat szelekciós kutatások is történtek a Fertő mentén. A vizsgálatok kiemelt célja az egyes fajok élőhely kezelési-fenntartási irányelveinek kidolgozása és gyakorlatban, mintaterületeken való alkalmazása. A program csatlakozik a 2003-tól, több vonalon induló országos nappali lepke monitorozási programhoz.

d) Egyéb lepke monitoring

A kiemelten és országosan folyó, nemzetközi védettséget élvező lepkék monitorozása mellett a területen folyik egyéb védett lepkék vizsgálata is. Ezek a munkák főként a Soproni-hegyvidéken, a Szigetközben, a Hanságban a Fertőn és a Fertő-melléki domboson, alkalmi éjszakai lámpázásos gyűjtésekkel zajlanak. Jelentősebb, újonnan előkerült, védett faj a törpeszender (*Proserpinus proserpina*) volt. A nagy szikibagoly (*Gortina borellii lunata*) fajmegőrzési programhoz csatlakozva a legjelentősebb dunántúli sziki kocsord állomány vizsgálata is megkezdődött Iván térségében. A Szigetközben *Microlepidoptera* felvétel történik Horváth Gyula által rendszeresen üzemeltetett, szabványos Jermy típusú fénycsapdával.

3.2.2 A Szigetköz biológiai megfigyelőrendszere

a) Erdővédelmi monitoring

A 10 évvel ezelőtt megkezdett kutatás célja, annak vizsgálata és bemutatása, hogy a Szigetköz megváltozott talajhidrológiai viszonyai hogyan jelentkeznek az erdők hosszabb távon megfigyelhető egészségi állapot változásaiban. A vizsgálatra kijelölt 10 mintaterületet úgy választották meg, hogy azok tartalmazzák a Szigetközben előforduló fafajokat, erdőtípusokat. További szempont volt, hogy a megváltozott hidrológiai viszonyok különböző fokozatai is képviselve legyenek. Az egyes mintaterületeken az

erdők károsodását a fák egészségi állapotának – különféle paraméterek szerint leírt – jellemzése mutatja. Ennek alapján, a Szigetköz egyes részein a károsodás eltérő mértékű. Legerősebb a károsodás Felső-Szigetközben a Nagy-Duna egykori árterén, a Szigetköz középső és különösen alsó szakaszán az erdők egészség állapota jobb. A természetes ártéri erdőt képviselő állományoknak rendszeres elöntést kell kapniuk. A mintavételeket, ahogy az elmúlt 10 évben minden évben 2004-ben is elvégezték a megbízott kutatók.

b) Társas rovarok monitorozása

A tanulmány a hangyák (Formicoidea) monitorozásának kritériumait mutatja be, annak taglalásával, hogy ez a csoport mennyiben alkalmas közösségi szintű monitorozásra és egyáltalán közösségi szünbiológiai vizsgálatokra, a kitűzött feladat céljaival összefüggésben. 2004-ban a korábban is monitorozott 9 mintaterületen történt meg a felmérés a Szigetköz és a Gönyüi homokvidék területén. Az adatok közül kiemelkedik a *Formica balcanina* ismételt kimutatása a lipóti erdőkből.

A hangya közösségek fajösszetételei- és dominancia viszonyainak többváltozós (ordinációs) vizsgálatával és a szukcessziós változások elemzésével zajlott le a fölvetett minták kiértékelése. Összehasonlítás történt hasonló jellegű homokvidékek hangya közösségeivel is.

c) Talajzoológiai monitoring

2004-ben a Duna elterelésével érintett szigetközi területek Collembola faunájának feltárása céljából, 5 ártéri mintaterületen vett kvantitatív talajminta alapján futtatással történt. Az elmúlt öt év abundancia adatainak összehasonlító elemzése fajonként és összesítve is megtörtént, egyes fajok – indikációs jellemzőik alapján – külön taglalásra kerültek.

d) Vizes élőhelyek monitoringja

A Szigetköz különböző vizeitereiben, mintegy 23 állandó mintavételi ponton folyt a szitakötő közösségek (lárva, imágó és exuvium) felvételezése, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer által szabványosított makrozoobenton vizsgálati módszerek szerint. A felmérés külön figyelmet fordított a természetvédelmi oltalom alatt álló fajok népszerűségére. A 10 év tapasztalatai és az egyes fajok igényei alapján javaslatok fogalmazódtak meg az egyes (főleg mentett oldali) víztestek kezelési, vízkormányzási gyakorlatához.

3.2.3 Saját szervezésben folytatott monitoring jellegű vizsgálatok

a) Vízimadár-állományok monitoring vizsgálata

Más szervezetekkel (Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézet, Birdlife Österreich, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület) együttműködve évek óta folyik a fontosabb vizes élőhelyek madárállományainak monitoring vizsgálata. Ez jelenleg a Fertő-tó öblözeteire, a Mekszikópusztai és a Nyirkai-Hany élőhelyrekonstrukciós területeire, a hansági tavakra terjed ki. A felmérés eredményei adatbázisba kerülnek, ezekből a Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézet készít összefoglaló jelentéseket a Minisztérium számára.

2004-ben a madártani monitoring eredményei rámutattak a Nyirkai-Hany vízimadárélőhely növekvő fontosságára. A mennyiségi viszonyok és a veszélyeztetett fajok jelenléte indokolja a terület ramsari területté nyilvánításának kezdeményezését, amelyre 2005-ben teszünk javaslatot.

b) Ritka és telepesen fészkelő madarak monitoringja

Az országos felmérési program a fokozottan veszélyeztetett, telepesen fészkelő és meghatározott ritka fajok állományainak felmérésére irányul. Illetékességi területünkön, 2004-ban megtörtént a telepesen fészkelők felmérése, a ritka fészkelők felmérését csak korlátozottan, kisebb területekre tudtuk elvégezni, mivel a megye déli részén, ahol nincsen védett terület nincsen lehetőségünk csak egyes fajok (pl. gyurgyalag) állományfelmérésére. A felmérés eredményei adatbázisba kerülnek.

c) A dél-hansági rekonstrukciók monitorozása

2000-ben készült el a Nyirkai-Hanyban a hansági rekonstrukciók első üteme. Már a rekonstrukció építésének kezdetekor megkezdődött a monitorozási munka. A monitoring magába foglalja a növényzet, a madárvilág, a vízi gerinctelen fauna, a vízminőség és a vízkémiai változások vizsgálatát.

A monitorozásban a Szegedi Tudományegyetem Ökológiai Tanszékének, az MTA ÖBKI és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság kutatói vesznek részt.

A növényzet vizsgálata elsősorban állandó transzektek (24 db) cönológiai vizsgálataiból, illetve a teljes terület 3 évente elkészülő vegetáció-térképéből áll. A madárvilág vizsgálatát a heti számolásokon keresztül sikerült biztosítani. A vízi gerinctelen makrofauna monitorozása a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer makrozoobenton protokolljának megfelelően történik. A rekonstrukció területén kívül 4 kontroll mintavételi pontot jelöltünk ki mesterséges területeken (tőzegránya) és természetesen ideiglenesen vízzel borított részeken.

2004-ben elvégeztük az évente szokásos cönológiai, madártani és vízi gerinctelen vizsgálatokat.

d) A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett területeinek általános botanikai monitorozása

A 2000-ben elindult program célja, hogy a védett területek növényzetében bekövetkező változásokat nyomon követhessük. A 10 éves periódusokban ismétlődő vizsgálat keretében elkészül a területek 1:10000 léptékű élőhelytérképe, amely tartalmazza az adott folt ANÉR kódját, a természetességi-degradáltsági értékelését (Németh-Seregélyes 5 fokozatú skálája alapján), a területet jellemző degradáltságot okozó tényezők, illetve a degradáltság jelenségének jellemzését. Az élőhelytérkép mellett elkészül a védett területen található inváziós és védett növényfajok elterjedési térképe pont- és foltterképezés alapján.

A felmérés az elmúlt két évben elkészült a Fertő-Hanság Nemzeti Park észak-hansági, répce-menti és dél-hansági területeire, illetve a Soproni Tájvédelmi Körzet teljes területére. 2004-ben a nemzeti park tóközi területei kerültek felmérésre. 2005-ben a Szigetközi Tájvédelmi Körzet, 2006 és 2008 között a kisebb területi kiterjedésű védett területek, így az ex lege lápok, a természeti területek, illetve a NATURA 2000 területek felmérése következik. 2009-ben a Fertő-táj felméréssel záródik a program első szakasza.

A programban a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Növénytan Intézetének szakemberei vesznek részt.

e) A parlagi vipera észak-hansági állományának vizsgálata

A 2001-ben indult kutatási program célja a hansági vipera állomány helyzetének tisztázása, az egykori, ismert és potenciális lelőhelyek felmérése, az állatok fejpajzs alapján történő egyedi azonosítása. A program keretében rekonstrukciós terv készül az egykori lelőhelyek helyreállítására. A program keretében 2004-ban folytattuk a hansági állomány felmérését és a megtalált példányok egyedi azonosítását a torok- és fejpajzsok alapján. 2004-ben összesen 20 példányt sikerült befogni, az állományviszonyok jelentős megváltozását nem tapasztaltuk.

2004-ben megalakult a Rákosi Vipera Védelmi Tanács, amelynek munkájában Igazgatóságunk részéről Pellingner Attila ökológiai osztályvezető vesz részt, illetve Dankovics Róbert zoológus (Savaria Múzeum, Szombathely) a monitoring irányítója. A Tanács elkészítette a rákosi vipera fajvédelmi tervét.

3.1 táblázat: Kutatás

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések*

**2004-ben kutatási keret nem állt a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésére.*

3.2 táblázat: Monitorozás

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések
1	Élőhelyterképezés (NBmR országos)	200	Keszei Balázs	T5x5_065 kvadrátok élőhely-térképének elkészülése, invázió és védett növényfajainak felmérése	
2	Védett növényfajok monitorozása (NBmR országos)	320	Takács Gábor (FHNPI)	22 növényfaj lelőhelyeinek felmérése	
3	Cönológiai monitoring (NBmR országos)	310	Bauer Norbert, Keszei Balázs, Takács Gábor (FHNPI)	lásd szöveges részben	
4	Ürgemonitoring (NBmR országos)	50	Váczi Miklós (FHNPI), Takács Gábor (FHNPI)	3 mintavételi hely protokoll szerinti felvételezése a két Igazgatóság területén	
5	Kétéltű-hüllő monitoring (NBmR országos)	0	Szent István Egyetem	Protokoll szerinti felmérés az Őrség, a Kőszegi-hegység és a Hanság területén	TVH szerződés alapján
6	Makroszkopikus vízi gerinctelen (makrozoobenton) monitoring (NBmR országos)	0	Ambrus András (FHNPI), Inari Bt., Juhász Péter	lásd szöveges részben	TVH szerződés alapján
7	Kétéltű-hüllő monitoring (NBmR helyi)	250	Dankovics Róbert (Savaria Múzeum)	Az országos program kiegészítéseként a protokoll szerint készült felmérések a Soproni-hegység, a Pannonhalmi TK és a Hanság területén.	Az országos program kiegészítése
8	Nappali lepke monitoring (NBmR helyi)	100	Ambrus András (FHNPI)	NATURA 2000 fajok potenciális élőhelyein állományfelmérések	Az országos program része
9	Egyéb lepke monitoring		Ambrus András (FHNPI)	lásd. szöveges részben	

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések
10	Erdővédelmi monitoring (Szigetköz-monitoring)	1100	NyME Erdővédelmi Intézete	lásd. szöveges részben	
11	Társas rovarok monitorozása (Szigetköz-monitoring)	700	SZTE Ökológiai Tanszék	lásd. szöveges részben	
12	Talajzoológiai monitoring (Szigetköz-monitoring)	300	Traser György	lásd. szöveges részben	
13	Vizes élőhelyek monitoringja (Szigetköz-monitoring)	300	Inari Bt.	lásd. szöveges részben	
14	Vízimadárállományok monitoring vizsgálata	0	FHNPI, NyME	lásd. szöveges részben	
15	Ritka és telepesen fészkelő madarak monitoringja	200	FHNPI	lásd. szöveges részben	
16	A dél-hansági rekonstrukciók monitorozása	0	Margóczy Katalin (SZTE), Takács Gábor, Ambrus András, Pellingner Attila (FHNPI)	lásd. szöveges részben	
17	A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság védett területeinek általános botanikai monitorozása	0		lásd. szöveges részben	
18	A parlagi vipera észak-hansági állományának vizsgálata	0	Savaria Múzeum, Kenyeres Zoltán	lásd. szöveges részben	
19	Invázív növényfajok irtására tett kezelési kísérletek	0		lásd. szöveges részben	A program 2004-ban források hiányában nem működött

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	A monitorozást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzések
20	A természetvédelmi kezelések hatása a Fertő-menti gyepek élővilágára	0	FHNPI, Kaposvári Egyetem, BDTF, egyéb kutatók	lásd. szöveges részben	
21	Tájtörténeti kutatások	0			A program 2003-ban források hiányában nem működött
22	A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság kiemelt jelentőségű védett területeinek részletes vizsgálata	0			A program 2003-ban források hiányában nem működött

4. Kezelési tevékenység

4.1 Kezelési tervek

2004-ben elkészült a Soproni Tájvédelmi Körzet, a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet és a Szigetközi Tájvédelmi Körzet, illetve a Szigetközi Tájvédelmi Körzet bővítésének természetvédelmi kezelési tervének tervezete, melyeket felterjesztettünk TvH-n belüli egyeztetésre.

2004-ben megtörtént 5 védelemre tervezett terület (Ikva-patak menti TT, Liget-patak menti TT, Bécsi-domb TT, Fertő-Hanság Nemzeti Park bővítés és Soproni Tájvédelmi Körzet bővítés) természetvédelmi kezelési tervének helyi egyeztetése, illetve 3 esetben a TvH-n belüli egyeztetés is lezajlott.

4.1 táblázat: Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Fertő-Hanság Nemzeti Park	23721	+	+	+
Fertő-Hanság Nemzeti Park bővítése	66	+	+	+
Szigetközi TK és bővítése	15488	+	+	+
Pannonhalmi TK	7052	+	+	+
Pannonhalmi TK bővítése I.	706	+	+	+
Soproni TK	4905	+	+	+
Soproni TK bővítése I.	156	+	+	+
Nagycenki Hársfasor TT	12	+	+	+
Pannonhalmi Arborétum TT	11	+	+	+
Soproni Egyetem botanikus kert TT	17	+	+	+
Ikva-patak menti TT (tv)	18	+	+	+
Liget-patak menti TT (tv)	31	+	+	+
Iváni szikések TT (tv)	25	+	+	+
Bécsi-domb TT (tv)	8	+	+	+

4.2 Élőhely fenntartás

Fertő-parti szikések

Az Igazgatóság saját állatállományával és gépeivel végzi a szikes gyepek kezelését. Az élőhely-kezelés célja a szikes vegetáció fenntartása, a nádasodás megakadályozása. A mély fekvésű területeken kialakuló sekély vízborítás kedvez a nádas terjedésének, ez csak rendszeres legeltetéssel és kaszálással akadályozható meg.

A Lászlómajor és Hegykő közötti területrészen komoly problémákat okoz az adventív ezüstfa terjedése, amely a 80-as években csökkenő mértékű tendenciát mutató kaszálás és legeltetés következménye. A becserjésedés felszámolása több mint 10 évvel ezelőtt kezdődött meg. 2004-ben a korábban letisztított területeken a sarjak felverődésének megakadályozására törekedtünk.

A fertőparti gyepterületek kezelésének célja az elgyomosodás, a beerdősülés és az elnádásodás elleni védekezés.

Észak-Hansági gyepek

A hansági területeket az elmúlt években az elgyomosodás veszélye fenyegette, mivel csökkent a széna iránti kereslet. 2004-ben a hansági gyepeket az Igazgatóság saját eszközparkjával kezelte és a szénát az állatállomány téli etetésére használta fel.

Megkezdjük a parlagi vipera ismert és potenciális élőhelyeként ismert, Pintér-Hany aranyvesszővel és náddal borított gyepterületeinek rekonstrukcióját is. Ennek keretében 150 ha-on történt évi kétszeri szárazzás.

Dél-Hanság

A Király-tó környéki gyepterületeken 2004-ben az Igazgatóság saját állatállománnyal – bivaly (123 egyed) és magyar szürke szarvasmarha (270 egyed) – legeltetett. A dél-hansági kaszálóréteket az Igazgatóság saját eszközparkjával biztosította.

Szigetközi Tájvédelmi Körzet gyepterületei

A Szigetközi Tájvédelmi Körzet gyepterületein a kezelések célja az elgyomosodás, a beerdősülés és az elnádásodás elleni védekezés. A Szigetközi Rehabilitáció keretében minden évben folyik a mentett oldali mocsárrétek kezelése. A területeken a vízpótló rendszerrel biztosítjuk a megfelelő vízellátást, illetve kaszáltatjuk és szárazúozzuk a területeket. A rehabilitáció keretében 2004-ben mintegy 75 hektáron folyt kaszálás és szárazúozás.

A további saját kezelésű területek kaszálását vállalkozóval végeztettük 125 ha területen és a szénát értékesítettük

Pannonhalmi Tájvédelmi körzet gyepterületei

A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet gyepterületei kezelésének célja az elgyomosodás, a beerdősülés és az elnádásodás elleni védekezés. A területek kezelését 2004-ben hasznóbérletbe adással oldottuk meg (93 ha).

Fertői nádasok

A Fertő menti nádasok kezelését haszonbérletbe adással oldottuk meg 2004-ben. A területkezelés fő célja a nádas további terjeszkedésének megakadályozása, a part menti gyepterületek rovására (96 ha).

Tóközi nádasok (Fehértó, Barbacsi-tó)

A tóközi nádasok kezelését haszonbérletbe adással oldjuk meg, kivéve a gémtelep és környezetének területét. A területkezelés célja a tavak vízminőségének védelme. 2004-ben összesen 6 ha terület került haszonbérbe adásra és kezelésre.

4.2 táblázat: Élőhely fenntartás

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések
1	Soproni TK	74	gyep	kaszálás, beerdősülés elleni védelem
2	Szigetközi TK	153	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
3	Pannonhalmi TK	93	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
4	Dél-Hanság	1182	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
5	Észak-Hanság	871	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
6	Tóköz	489	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
7	Tóköz	20	nádas	nádaratás, nádas fenntartása
8	Fertő (NY)	257	gyep	kaszálás, elgyomosodás elleni védelem
9	Fertő (NY)	25	nádas	nádaratás, nádas fenntartása
10	Fertő (K)	1412	gyep	kaszálás és legeltetés, szikes gyep fenntartása
11	Fertő (K)	72	nádas	nádaratás, nádas fenntartása

4.3 Élőhely rehabilitáció

Fertői nádasok vízutánpótlását biztosító csatornarendszer kotrása

A Fertő-tó vízszintjének az elhúzó aszály miatt már állandósuló tartósan alacsony nyári vízállás következtében a nyílt víztől távolabb eső nádasokba nyáron már nem jut be az oxigéndús víz az öblözetekből, pangóvizek alakulnak ki és a nádas megritkul. A víznek a nádasok belső részeire jutását a 50-es években kialakított 250 kilométer hosszúságú csatornarendszer depóniái akadályozzák. Ezt, a nád kiszállításra létrehozott csatornarendszert már hosszú ideje nem használják. 2001-ben megkezdtek a főcsatornák kotrását abból a célból, hogy a víz bejuthasson a nádasba, ezt olyan módon végeztük el, hogy a depóniát 50 méterenként átvágva a víz beáramolhasson a belső nádas állományokba is. 2001-2002-ben a Körscatorna keleti végén és a Csempész-csatornán végeztük el ezt a munkát, összesen 2500 méteren. 2003-ban folytattuk a Körscatorna kotrását. 2004-ben nem rendelkezünk forrásokkal a csatornafenntartás további folytatásához, az illetékes Vízügyi Igazgatósággal egyeztetve, vízügyi forrásokból folytatódott ez a munka.

A mekszikópusztai szikes élőhelyrekonstrukció

Az 1989-től megvalósított mekszikópusztai elárasztások üzemeltetése a kezelési tervben foglaltak szerint folyik. 2004-ben a Hanság-főcsatorna bal parti területek (Borsodi-dűlő) került elárasztásra. A költési időszakot követően, amikor a terület már kiszáradt, kaszáltunk és rackával legeltettük a nádasodás ellen. Az elárasztásra nem kerülő szikeseket ez évben szürkemarhával legeltettük.

Az elárasztások vízellátása a Fertőből történik, a Hanság-főcsatornán és a Csempész-csatornán lévő zsilipeken keresztül. A vízellátás szempontjából is fontos fertői csatornák iszapolása, a 2001-ben megkezdődött beruházás keretében tavasszal fejeződött be. Ennek folytatása a későbbiekben indokolt.

Nyirkai-Hany élőhelyrekonstrukció

A 2000 őszén megindult kivitelezési munkálatok keretében 2001 március közepén az első (88ha), április elején a második (119 ha), októberben a harmadik kazetta (216 ha) is feltöltésre került. A már elárasztott területrészeken 2001-ben megkezdtek a vízi növényzet és a halak betelepítését. 2002 óta már a teljes terület üzemel vegetációs időszakban. 2004-ben a vízjogi engedély tartalma szerint végeztük a vízkormányzást és folytatódott a monitorozás.

Fészkeltek sok olyan madárfaj, amelyek számára a Dél-Hanságban korábban nem voltak költésre alkalmas területek. Gyarapszik a nyári lúd (*Anser anser*), üstökös réce (*Netta rufina*), a cigányréce (*Aythya nyroca*) és a szarcsapó (Larus *melanocephalus*) állománya. Fészkelő fajként megjelent a nagy kócsag (*Egretta alba*), költ többek között a vörös gém (*Ardea purpurea*), a bölömbika (*Botaurus stellaris*) és a barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) és a kuszvágó csér (*Sterna hirundo*).

Osli-Hany - Királytó élőhelyrekonstrukció

A Nyirkai-Hanyhoz hasonló vizes élőhelyrekonstrukció tervezése vízjogi engedélyezési állapotban van. A program megvalósítására LIFE pályázatot nyújtottunk be, melynek elsődleges célja – a pályázat szellemének megfelelően – a tőzeges területen a már/még meglévő értékek megtartása mellett a lassú, fokozatos, talajvíz tükör emelésén keresztül érvényre jutó árasztás segítségével az egykori élőhelyek, ökológiai folyamatok és adottságok rehabilitálása. A pályázat egyik, nagyobb térséget érintő, megcélzott feladata a Mosoni-Duna felől történő víz betáplálás elvi és gyakorlati megvalósíthatósági tanulmányának elkészítése. Ezáltal a Rába – Kis-Rába vízrendszer vízkivételi terhelése csökkenthető lenne, továbbá jobb vízminőségű vizet lehetne elvezetni a rekonstrukciók területére.

Ökológiai vízigény meghatározás a Kis-Rábán

A Hanság medencéjét tápláló Kis-Rába vízrendszer ökológiai vízkészletének, vízigényének feltárására, az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal közösen végzett munkák első üteme lezárult 2003-ban. Ennek dokumentációját az Országos Vízügyi Főigazgatóság felé továbbítottuk. A Feltáró munka, a Víz Keret-Irányelv követelményeinek megfelelően, a vízgyűjtő tervezési folyamat során alkalmazandó módszereket, megközelítést, tipológiát, monitorozási elveket és monitorozandó csoportok vizsgálatát végzi. Ennek során kijelölésre kerültek a VKI szempontjából kialakított víztér tipológiához illeszkedő víztestek, és első lépésben az ökológiai állapot meghatározásához szükséges paraméterek felmérése megkezdődött. Ugyancsak megkezdődött az érintett területen fellépő, különböző jellegű vízigények felmérése és rendszerezése is.

A munka folytatásaként 2004-ben készül el a végső jelentés, az ökológiai állapot egyes víztestek szintjén való meghatározásával, az elérendő célok kitűzésével és ennek érdekében az intézkedési terv meghatározásával.

4.3 táblázat: Élőhely rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
1	Mekszikópusztai szikesek	150	szikes	A mekszikópusztai szikes élőhelyrekonstrukció. Elárasztások, kaszálás, legeltetés.
2	Nyirkai-Hany élőhelyrekonstrukció	423	láp, mocsár	Elárasztás, növénytelepítés, haltelepítés.
3	Osl-Hany - Királytó élőhelyrekonstrukció (tervezett)	1362	láp, mocsarak	Elárasztás, növénytelepítés, haltelepítés. (engedélyezési terv)

4.4 Fajvédelem

Hagymaburok kosbor (*Liparis loeselii*) és lápi hízóka (*Pinguicula vulgaris*)

A két fajnak egyedül a Kis-tóalmi lápréten van ismert előfordulása az Igazgatóság területén. Mindkét faj az elmúlt 10 évben a kipusztulás szélére került a területen. A hagymaburok állománya általában 10-25 tő körül alakult, a lápi hízókának 1993-ban volt utoljára ismert előfordulása. Az Igazgatóság 1997-ben készítette el a láprét botanikai felmérését és ennek alapján kezdődött meg a terület kezelése.

Az első két évben a rét középső részének téli égetését végeztük el, majd 2000-ben és 2001-telén kaszálással, majd gereblyézással távolítottuk el az elhalt szerves anyagot a területről. A beavatkozás eredményeképpen a hagymaburok populációja kezdetben gyors növekedést mutatott és újra megtaláltuk a lápi hízókát. Az elmúlt két évben a hagymaburok kosbor nem hajtott ki, ennek okát egyelőre nem ismerjük, míg a lápi hízóka állománya 2004-ben 43 tőre növekedett.

Pókbangó (*Ophrys sphecodes*)

A pókbangó fertő-menti élőhelyén a tavaszi időszakban elkerítéssel biztosítjuk a lelőhely védelmét, majd a termések beérése után a területet szürkemarhával legeltetjük. A 2004-es vizsgálatok szerint az alkalmazott kezelés megfelelő, de az elmúlt évek szárazsága miatt az állomány stagnál, illetve enyhe csökkenést mutat. A csapadékhiány az egyedek méretében is mutatkozik, a korábbi évek 10-15 cm magas példányai helyett 4-10 cm magasak az egyes egyedek.

Visszatelepített vízinövények helyzete a Dél-Hanságban

A Nyirkai-Hanyi rekonstrukció területére telepített, a Hanságból korábban kipusztult sulyom helyzete 2004-re stabilizálódott, az év végére mintegy 3-400 m²-nyi területet borított. Az egyes gerinctelen fajok szempontjából fontos kolokán betelepítése szintén sikerrel járt. Az élőhely-rekonstrukció és a Fövényes-tó területén stabil állományok alakultak ki. Ki kell emelni a rekonstrukcióba betelepített közönséges rence állományát. Ez a faj a Hanságból korábban eltűnt, jelenleg 20 ha-nyi területen találunk rencés lebegőhínárt.

Parlagi vipera védelmi program

A populáció védelme és az élőhelyek háborítatlanságának biztosítása miatt pontos állománybecslést lehetővé tevő felmérés hosszú ideje nem volt. Ezt 2001-ben és 2002-ben megkezdtük, a potenciális élőhelyek felméréseivel összekötve. Új, korábban nem ismert előfordulási helyet találtunk 2002-ben, amelyet a vaddisznó és más szörmés predátorok elleni védelem miatt villanypáztorral kerítettünk be. A két elkerített élőhely kezelését, illetve a védőrendszer karbantartását 2004-ben is folytattuk. A faj védelmére rendelkezésre álló forrásból az ismert élőhely környékének elnadasodott és elcserjésedett területein szárazúzóaszt (150 ha) végeztünk 2004-ben. A kezelés - amelyet a későbbiekben folytatni és kibővíteni tervezünk - célja hogy megakadályozzuk a populáció elszigetelődését más potenciális élőhelyektől. Az állomány hatékonyabb védelme érdekében LIFE pályázat kidolgozásában működünk közre az érintett nemzeti park igazgatóságokkal és társadalmi szervezetekkel.

Lápi póc (*Umbra krameri*)

A faj élőhelyei az évtizedes aszály miatt gyakran és korán, részben vagy egészben kiszáradtak. 2003-ban ennek ellenére eddig nem ismert új élőhelyen találtuk meg az Észak-Hanságban. A faj, különösen elhúzódó, tovább súlyosbodó aszály mellett direkt fajvédelmi program megindítását igényelte, melynek előkészítése 2004-ben el is kezdődött. Jelenleg az érintett nemzeti parkok és külső szakemberek részvételével, külső szakember koordinálásával egy LIFE projekt kidolgozása van folyamatban. Az Osli-Hany élőhely rekonstrukciós LIFE pályázatban szintén szerepel a faj védelmének kérdése.

Tájékozódó megkeresés érkezett ausztriai partnertől hasonló témában. Amennyiben az állomány felerősítése zárttéri szaporítással szükségessé válik, meg kell vizsgálni hasonló tevékenység lehetőségét a réti csík (*Misgurnus fossilis*) esetében is.

Békamentés a fertőparti közúton

Az 1987-ben megkezdett program keretében 2001-ben elkészült a leginkább veszélyeztetett útszakasz békaalagút-terelő rendszere, amely lehetővé teszi, hogy a tavasszal és ősszel vonuló kételtű- és hullópopulációk emberi beavatkozás nélkül jussanak át az úttest alá beépített átkelőhelyeken. 2002-ben ennek a rendszernek a tovább építésére elkészültek a tervek, amelyek megvalósítására 2003 tavaszán került sor (175 m hosszúságú terelő megépítésével). Kibővítését folyamatosan tervezzük. A rendkívüli szárazság miatt a vonulás intenzitása 2001-2004-ben igen alacsony volt, ami az elhúzódó aszálynak tulajdonítható tartósan alacsony vízállás miatti gyenge szaporodási eredményekre utal.

Ragadozómadár védelem

Az Igazgatóság területén a veszélyeztetett ragadozó-madár fajok nagy része nem fészkel.

Folyamatos monitoring tevékenységet folytatunk azonban a ragadozók számára megfelelő élőhelyeken, így 2004-ben már pontosabb adatokkal rendelkezünk a rétisas, parlagi sas, kerecsensólyom, barna kánya és kék vércse előfordulásáról.

A Fertő tó és a Hanság korábban ismert rétisas párjai mellett Győr környékén is megjelent fészkelőként. Itt a gazdálkodókkal történt folyamatos egyeztetéssel sikerült a fészkelőhely nyugalmát biztosítani. E fajnál idén csatlakoztunk a színes gyűrűzési programhoz.

Tovább folytattuk a különböző ragadozómadár-fajok számára a műfészek kihelyezéseket, ennek köszönhetően a Kisalföld kerecsensólyom állománya 2004-ben 4 párra emelkedett.

Az elmúlt év legérdekesebb eredménye azonban a Hanságban talált, a Soproni hegységhez hasonlóan gallyfészkekben költő 2 uhu pár – egyikük számára szintén műfészket helyeztünk ki.

Fészkelő vízimadarak védelme

A mekszikópusztai és a dél-hansági (Nyirkai-Hany) vizes élőhelyrekonstrukciók a vízimadár-fajok jelentős fészkelőhelyeivé váltak. A két terület eltérő jellege a fészkelő faunában különbségeket is eredményezett, de közelségük miatt számos tekintetben hasonlóak, hasonló élőhely- és fajvédelmi problémákkal. 2004-ben a megfelelő mennyiségű és minőségű víz biztosítása jelentett nehézséget, a Hanságban a Rábca

alacsony vízszintje miatt kissé csökkent a vízszint, de nem olyan jelentős mértékben, mint 2003-ban. Mindkét élőhely közös problémája az invázív predátorok indokolatlan túlszaporodása (róka és szürkevarjú) amely ellen vadászati eszközökkel lépünk fel, együttműködve más vadgazdálkodókkal. Az eredmények szempontjából kiemelkedő jelentőségű a nyári lúd (13 pár), vörös gém (10 pár), nagy kócsag (6 pár) és szarcsensirály (50 pár) megtelepedése a Nyirkai-Hanyban.

Hód visszatelepítés

A WWF magyarországi és ausztriai szervezetével közösen kezdődött meg a hód visszatelepítése a Hanságba, eddig 24 egyedet engedünk szabadon. A visszatelepített hódokat folyamatosan figyelemmel kísérjük a Hanság folyóin, illetve tavai közelében, elsősorban a Szigetközben, a Király-tón, a Rábcán és a Hanság-főcsatornán. A kisalföldi állomány ma hazánkban a legerősebb, kiemelkedik a szigetközi populáció, amely a Duna felső szakaszáról spontán bevándorló és megtelepedő példányokból származik, és mintegy 80 családra tehető. Megjelentek hódok az Ikván Petőháza térségében, ez a faj legnyugatibbi előfordulása, ami terjeszkedésére utal.

Fehér gólya védelem

Az illetékességi terület gólyaállománya kismértékű növekedést mutat. 2004-ben 293 fészek volt ismert, ebben 204 pár fészkel. A veszélyeztetett fészkek áthelyezését, tartóra emelését folyamatosan végezzük a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel és az Észak-Dunántúli Áramszolgáltatóval együttműködve. Ehhez rendelkezünk saját forrásból és központilag legyártott fészektartó kosarakkal, amelyekkel igény szerint ellátjuk az együttműködő partnereket. 2003-ban kötöttünk együttműködési megállapodást az ÉDÁSZ Rt-vel az elektromos hálózat tartóoszlopain fészkelő állomány védelme érdekében, amely 2004-ben sikeresen működött.

Túzokvédelem

A Mosoni-sík tűzokállományának (170-200 példány) védelme érdekében folyamatban van a teljes terület Natura 2000 területté való kijelölése, 2003-tól pedig a kidolgozott program szerint bekerült az agrárkörnyezetvédelmi program által támogatott területek közé. Az in situ védelemben együttműködünk a Nyugat-Magyarországi Egyetem Vadgazdálkodási Intézetével és a területen gazdálkodó Lajta-Hanság Rt.-vel. Partnerszervezetként részt veszünk a tűzok védelmére indult LIFE projektben.

Hangyaboglárka védelem

A fertő-parti, hansági, soproni, szigetközi és répce-menti vérfüves lápréteken 2002-ben megkezdődött, majd 2004-ben folytatódott a hangyaboglárkák, a vérfübgoglárka (*Maculinea teleius*) és zanótboglárka (*Maculinea nausithous*) állományainak felmérése. A kolóniák abundancia értékei, az élőhelyek jelenlegi állapota és az eddigi kezelések, valamint az ismert ökológiai igények alapján az egyes területekre specifikus kezelési eljárások kerülnek kidolgozásra és kipróbálásra.

Szitakötő védelem

A lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*) fertői, hansági és szigetközi állományainak és a faj számára alkalmas potenciális élőhelyek felmérése folyamatban van, 2002-ben és 2003-ban több új, eddig ismeretlen tenyésző állományt sikerült beazonosítani, 2004-ben azonban az előző években kiszáradt élőhelyekről nem kerültek elő újabb példányok. Az ismertté vált kolóniák stabilizálására, megerősítésére, valamint az alkalmas élőhelyekre való betelepítésre (mivel nagyon kicsi a faj terjeszkedő képessége) külön intézkedési terv kerül kidolgozásra. Az Osli-Hany LIFE programba beépítésre került a faj számára elengedhetetlenül szükséges élőhelyek helyi stabilizálása és újabbak létrehozása is.

A díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) szórvány populációinak felmérése szintén zajlott 2004-ben is, a Natura 2000 területek kijelölési folyamatával párhuzamosan. Mivel a faj jórészt a védett területeken kívüli kisvízfolyásokon tenyészik, ezért rendkívül fontos a külön védelmi program kidolgozása a Víz Keret Irányelv követelményeivel összefüggésben. Ennek a kisvízfolyások vízgazdálkodási, kotrási munkáinak viszonylatában várhatóan jelentős következményi lesznek. Ugyancsak fontos a saját kezelési csatornák esetében a megfelelő fenntartási munkák kiviteli módjának és ütemezésének összeegyeztetése az élőhely megőrzés célkitűzéseivel (Fertőhomok).

A hegyi szitakötő (*Cordulegaster heros*) Soproni-hegyvidéken lévő populációjának monitorozása 2004-ben is folytatódott, továbbá az Őrség egyes területein is a monitorozás és mennyiségi becslési munkákkal párhuzamosan történtek egyéb, a faj megőrzés szempontjából lényeges megfigyelések. A népszerű fenntartása érdekében a hegyvidéki patakok vízgyűjtőjén alkalmazott erdőgazdálkodási munkák intenzitása és ütemezése, valamint a vízügyi beavatkozások tekintetében irányelvek és korlátozások fognak megfogalmazásra kerülni.

A folyami szitakötők (*Gomphidae*) állományai az igazgatási területen a Szigetköz (Mosoni-Duna), Rába, Kis-Rába és a Répce mentén élnek. Megőrzésükkel kapcsolatosan a Víz Keret-Irányelv előírásait kell alkalmazni, vagyis fennmaradásuk a vízfolyások jó ökológiai állapotának elérésétől függ. Ezt az állapotot 2015-ig (vízminőségi és biológiai értelemben egyaránt) el kell érni, de az adminisztratív eszközök jelentős része nem a természetvédelem kompetenciájába tartozik.

4.4 táblázat: Fajvédelem

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajvédelmi terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	Parlagi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>)	+	fv, Natura 2000	Élőhely bekerítése villanypáztorral, állományfelmérés, kaszálás.
2	Hagymaburok kosbor (<i>Liparis loeselii</i>) és Lápi hízóka (<i>Pinguicula vulgaris</i>)	x	fv, Natura 2000	Kaszálás, gereblyezés, égetés
3	Békamentés a fertőparti közúton	-	v	Békaalagút és ezeket összekötő terelőrendszer kiépítése Fertőboz és Hidegség között.
4	Ürge (<i>Citellus citellus</i>)	-	Natura 2000	A péri repülőtér veszélyeztetett ürgeállományának áttelepítése a Fertő-Hanság Nemzeti Park védett területeire.
5	Ragadozómadárvédelem	-	fv, Natura 2000	Műfészkek kihelyezése, téli etetés, fészkek őrzése.
6	Hód visszatelepítés	-		Korábban visszatelepített állomány monitoringja.
7	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	+	fv, Natura 2000	Veszélyeztetett fészkek áttelepítése, magasítóra emelése.
8	Túzok (<i>Otis tarda</i>)	+	fv, Natura 2000	Natura 2000 terület kijelölése, ÉTT terület kijelölése, monitoring. Kapcsolattartás és szaktanácsadás a gazdálkodó felé.

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajvédelmi terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
9	Hangyaboglárka védelem Maculinea teleius és Maculinea nausithous	x	Natura 2000	Állományok és potenciális élőhelyek felvétele, élőhely preferenciák, ökológiai igények felderítése, a szükséges kezelési eljárások (kezelési útmutatók) kidolgozásához. (Natura 2000)
10	Szitakötő védelem: lápi szitakötő (Leucorrhinia pectoralis)	x	Natura 2000	Állományok és potenciális élőhelyek felvétele, élőhely preferenciák, ökológiai igények felderítése, a szükséges kezelési eljárások és élőhely létesítési paraméterek kidolgozásához. (Natura 2000)
11	Szitakötő védelem: díszes légivadász (Coenagrion ornatum)	x	Natura 2000	Kisvízfolyások felmérése a faj állományainak potenciális és aktuális előfordulásának megállapítására. Kezelési elvek meghatározása a kisvízfolyásokra (Natura2000 és Víz Keret Irányelv)
12	Szitakötő védelem: hegyi szitakötő (Cordulegaster heros)	x	fv, Natura 2000	Kezelési eljárások kidolgozása a faj potenciális és aktuális populációinak védelme érdekében. (Natura2000 és Víz Keret Irányelv)
13	Szitakötő védelem: folyami szitakötők (Gomphidae: Ophiogomphus cecilia, Stylurus flavipes)	x	Natura 2000	Állományok monitorozása, az összes potenciális élőhely fölvétele.(Natura2000 és Víz Keret Irányelv)

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

4.5 Saját állatállomány

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket nagyrészt saját állatállománnyal hasznosítja. A magyar szürke szarvasmarha, rackajuh és bivaly állomány tekintetében hazai viszonylatban kiemelkedő egyedszámokkal és tenyésztési programokkal rendelkezik a Nemzeti Park.

Magyar szürke szarvasmarha:

Ma már elmondhatjuk, hogy az elmúlt 12 év alatt sikerült rekonstruálni a múlt század első felére jellemző, nyugat-dunántúli, nagy testű, uradalmi típusú magyar szürkét. Továbbra is az egyedszám növelése a cél.

Bivaly:

Országosan a második legnagyobb bivalygulyával rendelkezik az Igazgatóság, amely eredeti élőhelyén, a hansági mocsarakban legel.

Racka:

Az országosan második legnagyobb egyedszámú racka juhnyájjal történik a fertő menti szikes rétek és ürge élőhelyek legeltetése. A jövőben a létszám növelése elsőrendű fontosságú.

Fontos megoldandó probléma az állatgondozói létszám növelése és bérszínvonaluk emelése.

4.5 táblázat: Saját állatállomány

Faj	Fajta	Egyedszám
Szarvasmarha	Tehén	351
	Tenyészbika	13
	Üsző	241
	Választási üszőborjú	128
	Választási bikaborjú	88
	Hízó bika	21
	Ökör	4
	Összesen:	846
Bivaly	Tehén	68
	Üsző	24
	Választási üsző borjú	24
	Választási bika borjú	18
	Hízóbika	36
	Összesen	170
Juh /Racka/	Anyajuh	494
	Tenyészkos	11
	Jerke toklyó	275
	Kos toklyó	13
	Összesen:	793
Ló	Kanca	5
	Összesen	5
Sertés		
Egyéb		
Mudi		5
Komondor		3
Anyakecske		3

4.6 Vadászterületek

A Fertő-tavi 103800 kódszámú, természetvédelmi és génmegőrzési célú különleges rendeltetésű vadászterület teljes egészében állami tulajdonban áll. Kezelői az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság (56 %), a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (44 %). Vadászatra jogosult a FHNPI.

Személyzet:

A fővadászon kívül 7 fő hivatásos vadász látta el 2004 év folyamán a vadgazdálkodással, vadászattal kapcsolatos teendőket. Jelenleg mindegyikük az őrszolgálati tagja, és az itt ellátott munkája mellett működik közre a munkában. Ezzel a konstrukcióval teljes körűen megoldott a vadgazdálkodási feladatok ellátása.

Gazdálkodás:

A területen sportvadászat, vadásztatás nem folyik. A természetvédelem érdekében szükséges, valamint a vadászati hatóság által kötelezően előírt állomány-apsztási beavatkozásokat a hivatásos vadászok, és a NP alkalmazásában álló 4 fő felsőfokú és 4 fő középfokú vadgazdálkodási szakképzettséggel rendelkező munkatársak végezték el. Ez a tevékenység a vaddisznó, a róka és az egyéb dűvad állományának apsztására irányult. 2004-2005 vadgazdálkodási évben a VI/1 Vas-soproni nagyvadas vadgazdálkodási körzet megyénkire eső területén a vadászati hatóság a tervezett őz hasznosítási keretszámokat mintegy ezer darabbal emelte meg. Ez a megemelt lelövés 19 vadgazdálkodási egységet terhelte meg többletfeladattal. Az igazgatóságunk kezelésében álló vadászterületen az őz hasznosítását nem terveztünk, azonban a megemelt lelövési számok miatt 45 db őz lelövését írta elő számunkra a FVM GYMS Megyei Hivatala. Ezen előírást az év folyamán a szakszemélyzet teljesítette. A vaddisznó állomány apsztása részben élővad befogással, részben fegyveres lesvadászattal valósult meg. A róka és a dűvad állományának apsztása fegyveres vadászattal történt, elsősorban a természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű területekre (élőhelyrekonstrukció) koncentrálnak. Ezeknek eredménye 2004. naptári évre vonatkoztatva: (a vadgazdálkodási év III. 1-től II. 28-ig tart) 34 vaddisznó, 25 róka, 1 kóbor kutya, 2 macska, valamint 28 őz hasznosítása a NP vadászati jogosultságában álló területen. Társas vadászat, vízivad vadászat továbbra sem volt a területen. A számunkra kiemelt jelentőségű területeken a szomszédos vadgazdálkodókkal együttműködve rendszeresen kotorékvadászatot folytatunk. Említésre méltó esemény az ennek során a Nemzeti Park vadászterületének határán kotorékból kiemelt nyestkutya (*Nyctereutes procyonoides*). A Fertő térségében ez a faj első bizonyított megjelenése.

A vaddisznó élővadbefogása továbbra is három üzemelő befogóval történt. Az élővadbefogás e vadászterületen történt bevezetése óta eddig összesen 103 vaddisznó került befogásra. A vaddisznók lánázás után a Kisalföldi Erdőgazdaság RT disznókertjébe kerülnek Göbösmajorba. A rövid távú, természetes mozgáskörzeten belüli szállítás előnye, hogy az állatokat nem kell karanténozni, így mentesülünk ennek nem lebecsülendő költségeitől.

Az elejtett rókák (kóbor macskák, kutyák), valamint az elütött, dögön talált szőrmés ragadozók tetemeit összegyűjtjük, hűtőben tároljuk, majd átadjuk a Szent István Egyetem Vadgazdálkodási és Vadbiológiai Tanszék munkatársainak akik táplálkozásbiológiai vizsgálatokat végeznek rajtuk. Az eredményeket évente megjelentetik az FVM által

támogatott „Emlős ragadozók monitoringja” című kiadványban.

Az 55/2002. (IX. 13.) OGY hat. értelmében 2005. aug. 15-től az ólomsörét alkalmazását a vadászterületen megszüntettük.

Problémák:

Év közben felmerült vadgazdálkodási probléma volt az a tény, hogy a 64/2003. (XII. 18.) AB határozat 2004 jún. 30-tól hatályon kívül helyezte a VTV 36§-át, és ezzel megtiltotta a kóbor kutya, illetve macska elejtését. Ez a talajon fészkelő madarak esetében természetvédelmi problémát is generál. Szerencsés módon orvosolta az előbbi gondot a 2004. 11. 03-tól hatályos 2004 évi XCIV törvény, mely pontosan definiálja a kóborló állatok elejtésének lehetőségét.

Tervek:

A vaddisznó, és a rókaállomány további intenzív apasztása. Újabb vadgazdálkodási berendezések felállítása nem célszerű, a meglévők felújítása, karbantartása azonban fontos.

4.6 táblázat: Vadászterületek

No.	Vadászterület megnevezése (ahol az igazgatóság a vadászatra jogosult)	Kiterjedése (ha)
1	Fertő-tavi természetvédelmi és génmegőrzési különleges rendeltetésű	9020
Összesen:		9020

4.7 Halászati vízterek

Igazgatóságunk a Hanság Tóköz nevű területén két fokozottan védett vízterületen, a Fehértavon és a Barbacsi-tavon rendelkezik halászati haszonbérlettel. Az eddigi eredmények (halászati jog megszerzése, vízszinttartó műtárgy kiépítése) után 2004-ben további előrelépés nem történt. A tervezett halállomány-felmérés és a feliszapolódottság felmérése áthúzódik 2005 évre.

Céljaink változatlanok: a jövőben csak a természetvédelem érdekeinek, és a törvényi előírásoknak megfelelő, természetvédelmi kezelési szintű extenzív halgazdálkodási tevékenységet kívánunk folytatni, ami kizárólag az őshonos, és azon belül kiemelten a védett fajok számára teremt táplálkozó és szaporodó helyet.

Igazgatóságunk 2002 év során az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatósággal közösen megpályázta a Fertő-tó halászati hasznosítását. A halászati haszonbérleti szerződés megkötésére 2003. augusztus 15-én került sor. 2004 év során folytattuk le az előző gazdálkodóval a Győri „Előre” Halászati Termelőszövetkezettel a kártalanítási tárgyalásokat. Az előzetesen a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum, a szarvasi Halászati és Öntözési Kutatóintézet, valamint a TvH munkatársai által elkészített halbiológiai tudományos felmérés alapján megállapodás született a kártalanítási összeg mértékét illetően. A 60 millió forintra rúgó összeg kifizetésére a Természetvédelmi Hivatal jóvoltából kerülhetett sor. 2004 július 1-ével Igazgatóságunk átvette a Fertő-tó teljes magyarországi részének halászati jogát.

Első lépésként a Fertő-tavon új halászati körzeteket alakítottunk ki. A négy közel azonos méretű, halászati értékű revírből egyet – a Madárvárta-öböl térségét – lezárva kívántunk megfelelni a nemzetközi elvárásoknak, amelyek előírják számunkra a natúr-zóna gazdálkodás-mentességének biztosítását. (Az osztrák oldal kapcsolódó részén szintén nincs halászati tevékenység.) Következő lépésben tárgyalásokat kezdeményeztünk a tavon korábban tevékenykedő őstermelő halászokkal. Három db három fős halászbokor került kialakításra, akik a lezárásra nem került három halászrevíren osztoznak. Tevékenységüket az éves halász területi engedély megváltásával, az abban szabályozott módon végezhetik.

2004 évben folytattuk a Fertő-tó halfaunisztikai felmérését. Ennek során a tó előzetesen kiválasztott pontjain, meghatározott időtartamra mintavevő (változó szembőségű panelekből álló) hálósort állítottunk fel, valamint a nádszél meghatározott szakaszain elektromos halászgép segítségével vettünk mintákat. Ez a tevékenység minden évszakban azonos feltételek mellett ismétlésre kerül. A kapott adatsorból átfogó képet kaphatunk a tó halállományáról, annak korösszetételéről. A több éves kutatási tevékenység eredményeképpen egy programot kívánunk kidolgozni a természetes halfauna helyreállítására vonatkozóan. A tudományos felmérés végrehajtásában a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrumának munkatársai voltak segítségünkre.

2004 év során a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrumának munkatársaival közösen egy Phare CBC kisprojektet készítettünk „Együttműködés a Fertő-tó halgazdálkodásának fejlesztéséért” címen. Osztrák oldali partnereink az illmitzi Biológiai Állomás, valamint a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Park voltak. A sikeres pályázattal 28.658 Eurós támogatást nyertünk el. A pályázat célja, hogy a FHNPI és osztrák partnerei rendszeres és aktív együttműködés keretében kidolgozzák a Fertő-tó egészére vonatkozó halgazdálkodási fejlesztési koncepciójukat, az ahhoz kapcsolódó területek képviselőit is bevonva. A Pályázat várható lezárási ideje 2005. szeptembere.

4.7a Védett vízterek

A védett vízterek adatállományának kitöltésénél a rendelkezésünkre álló digitális adatbázisból válogattuk le a tó, patak, csatorna, stb. művelési ágú területeket. Ezek minden esetben csak a nyílt vízterületek nagyságát mutatják. A Fertő-tó jogi partvonalával határolt terület így lényegesen nagyobb: 7523,3 ha, míg a nyílt víz ebből csak 1245,1 ha. Ez igaz a többi állóvízre is.

4.7b Védett halastavak

Országos jelentőségű védett halastó a FHNPI területén nincs.

4.7 táblázat: Halászati vízterek

No.	A halászati víztér megnevezése (ahol az igazgatóságé a halászati jog)	Kiterjedése (ha)
1	Barbacs-tó	19.50
2	Fehér-tó	19.50
3	Fertő-tó	1744,19
Összesen:		1783,19

4.7a táblázat: Védett vízterek

No.	Országos jelentőségű védett vízterek	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
1	Fertő-tó nyílt vízfelülete	1245,1	+
2	Dél-Hanság (Királytó /5,4 ha/, Fövenyes-tó, Nyirkai-Hanyi rekonstrukció, illetve a vízfolyások)	97,8	+
3	Észak-Hanság (kis tavak, vízfolyások)	22,6	+
4	Tóköz (Barbacs-tó /15 ha/, Fehértó /19 ha/, Kónyi-tavak /17 ha/, illetve vízfolyások)	136,6	+
5	Répcse-mente (vízfolyások)	19,7	+
6	Soproni TK (Fehérúti tó /2,4 ha/, Szalamandra-tó /0,6 ha/, illetve a vízfolyások)	7,7	+
7	Szigetközi TK (Duna-ágak, Mosoni-Duna, holtágak)	2639,0	+
8	Pannonhalmi TK (Holt-Rába)	20,4	+
Összesen:		4188,9	

4.7b táblázat: Védett halastavak

No.	Országos jelentőségű védett halastavak	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
-	-	0	
Összesen:		0	

* Országos jelentőségű védett halastó a FHNPI területén nincs.

5. Jogi tevékenység

5.1 Hatósági eljárások

Hatósági tevékenységünk kisebb részét az ügydöntő hatóságként való tevékenység tette ki. 2004-ben 74 határozat kiadmányozására került sor. A jellemző ügytípusaink: kutatási engedélyek, preparálási engedélyek, tartási engedélyek, védett állatok átszállításának engedélyezése, tömegsport rendezvények engedélyezése, fakivágás, vágástakarítás, vegyszerhasználat engedélyezése, nádaratás engedélyezése, nádégetés engedélyezése, elektromos halászati ügyek belépési engedélyek, lápbejegyzések korrigálása voltak

Szakhatósági állásfoglalásaink kialakítása tette ki a hatósági írásbeli tevékenységünk túlnyomó részét. 2004-ben 1110 ilyen ügyünk volt. Jellemző ügytípusok védett területen természetvédelmi szakhatóságként, illetve nem védett területen tájvédelmi szakhatóságként eljárva: építésügyek, nyomvonalas létesítmények, telekrendezések, vízjogi engedélyek, vízbázis biztonságba helyezések, hajóüzemeltetési ügyek, bányászati ügyek, hírközlési ügyek, erdészeti, vadászati, halászati ügyek, szélérőmű engedélyezési ügyek, környezetvédelmi engedélyezési ügyek voltak.

A hatósági munka zömét az Erdészeti és Tájvédelmi Osztály végezte 4 fős személyzettel, míg a terepi munkarészeket az Őrszolgálati és Területfenntartási Osztály munkatársai, valamint az Ökológiai Osztály munkatársai végezték el.

2004 év végének egyik legfontosabb feladata a hatósági feladatok, folyamatban lévő ügyek átadásának előkészítése volt. Ennek során tárgyalunk a hatósági feladatokat átvevő Észak-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség (leendő Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) vezetőjével, és megállapodtunk a feladatok, ügyek átadásának módjáról, az átmeneti időszak nehézségeinek leküzdési lehetőségeiről. Előkészítésre került egy együttműködési megállapodás, amellyel a 341/2004 (XII.25.) Korm. rendelet előírásainak zökkenőmentes végrehajtását kívánjuk elősegíteni. Könnyebbéget jelent, hogy 2005. január 01-el két munkatársunk fog átmenni az újonnan létrejövő államigazgatási szervhez, így a természetvédelmi hatósági ügyintézés folytonossága biztosított lesz.

2004-ben folytattuk a kisállat tartókat és kereskedéseket a nemzetközi egyezmények és hazai jogszabályok (CITES, veszélyes állatok, állatkertek) bertartása érdekében. Vezettük a nyilvántartást és szűrőpróbaszerű helyszíni ellenőrzéseket (.. alkalommal) végeztünk.

Elkészítettük 2004-ben Győr-Moson-Sopron megye területének átfogó vizsgálatát szélérőművek telepíthetőségének lehetőségét vizsgálva. A megye területét három kategóriába soroltuk: nem engedélyezhető, eseti vizsgálat után engedélyezhető, engedélyezhető. Az adatbázisban feltüntettük a tilalom okát és az esetleges korlátozó tényezőket.

5.2 Bírságok

2004 év során a természetvédelmi bírság eszközével egy alkalommal éltünk. A Fertő-tavi Nádgazdasági Rt.-t bírságoltuk 500 eFt-ra, mert a nád aratását engedélyező határozatban foglalt feltételeket megszegve végezte aratási tevékenységét.

Szabálysértési eljárást hét esetben folytattunk le. Ebből három esetben pénzbírsággal sújtottuk az elkövetőt, négy esetben figyelmeztetést alkalmaztunk.

Egy esetben az Államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény alapján a kötelezés intézményét alkalmaztuk.

Helyszíni bírság kiszabására tizenöt esetben került sor az Igazgatóság területén.

5.3 Büntető ügyek

2004 évben büntető feljelentést nem tettünk.

5.4 Polgári perek

2004 évben polgári peres eljárásban nem vettünk részt.

5.1 táblázat: Engedélyezés, szakhatósági ügyek

	Ügyek száma	Másodfokon			Közigazgatási per	
		helyben hagyva	új eljárás	megváltoztatva	helyben hagy	új eljárás
Hatósági	74					
Szakhatósági	1110					
Egyéb (hatósági bizonyítvány, stb.)	880					
Összesen	2064	0	0	0	0	0

5.2 táblázat: Bírságok

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (e Ft)
Természetvédelmi bírság	1	500
Szabálysértési eljárás	7	45
Helyszíni bírság	15	37

5.3 táblázat: Büntető ügyek

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen
Természetkárosítás	0		
Egyéb büntető ügyek	0		

5.4 táblázat: Polgári perek

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	0	0		

6. Őrszolgálat

6.1 Személyi állomány

A 2004-es évben a Természetvédelmi Őrszolgálat 15 fővel látta el feladatait, ebből 5 fő felsőfokú, 10 fő középfokú végzettségű, 1 fő jelenleg főiskolai tanulmányokat végez. 14 fő szakirányú végzettségű, 1 fő jelenleg erdészeti technikumot végez. Őri vizsgával, államigazgatási alap- ill. szakvizsgával a 2 fő gyakornok kivételével mindenki rendelkezik. A felsőfokú végzettségűek közül a szakvizsgát mindenki letette.

Egyéb szükséges vizsgákkal (maroklőfegyver, „B” kategóriás jogosítvány) már mindenki rendelkezik, 6 főnek vízi járműre érvényes vezetési engedélye is van (kisgéphajó vezetői), 7 fő pedig egyben csatolt munkakörben hivatásos vadász feladatokat is ellát.

6.2 Felszereltség

A jogszabályban előírt egyénruházattal az őrszolgálat minden tagja rendelkezik. A rendszeresen minden tájegységben tartott helyszíni őrszolgálat-vezetői ellenőrzések eredményeként azt az örök előírászerűen viselik.

Jelenleg 15 gépjármű (5db NIVA, 8db Land Rover és 2 db motorkerékpár) áll az őrszolgálat használatában, átlagos életkoruk 5 év körüli, műszaki állapotuk jó. Az őrszolgálat minden tagja rendelkezik szolgálati mobiltelefonnal, távcsővel, tájegységenként 1-1 db digitális fényképezőgéppel (összesen 4 db) és egy teljes iroda (vezetékes telefon, faxgép, számítógép) áll rendelkezésre.

A fertői, a hansági és a szigetközi örkerületekben összesen 7 kisgéphajó van külmotorral, melyekkel rendszeres terület ellenőrzéseket folytattunk a Dunán és a Fertő tavon.

Mindezek alapján elmondható, hogy Igazgatóságunk őrszolgálatának eszközellátottsága jó, azonban működtetésüknek egyre gyakrabban anyagi korlátai vannak!

Szolgálati maroklőfegyverrel, a kényszerítő eszközök közül gázspray-vel mindenki, bilincsel senki nem rendelkezik.

6.3 Szolgálatteljesítés jellemzői

Az őrszolgálat kiemelkedően fontos hatósági őrzési feladatait a kis létszámból adódóan továbbra is elsősorban a védett területekre koncentráltuk. Védett területen kívül és az elmúlt év folyamán kijelölésre került Natura 2000 területeken inkább a fokozottan védett természeti értékekre ügyelünk.

A védett területeken található, nagy látogatottságú turisztikai célpontok miatt őrszolgálatunk minden tagja, az Igazgatóság többi dolgozójához hasonlóan elsősorban a tájékoztatást és az ismeretterjesztést tartja szem előtt. A maroklőfegyver, illetve a kényszerítő eszközök viselése nem jellemző, használatukra 2004-ben sem került sor.

Az örök a meggyőzés eszközével élnek az állampolgárok megértésében bízva. Helyszíni bírságot csak indokolt esetben szabunk ki – erre jó példa az egyre szaporodó illegális terepmotorozás, aminek megfékezése céljából őrök rendszeresen bírságotlakt, illetve több esetben szabálysértési eljárást kezdeményeztek.

Egyéb esetekben leggyakrabban az őri feljegyzés alapján történő – természetvédelmi szabálysértésre, bírságra irányuló - eljárás megindítását alkalmaztuk, jogászai útmutatással.

Rendőrségi feljelentést 2004-ben nem tettünk.

A megkötött együttműködési megállapodások alapján továbbra is rendszeresen együttműködtünk a társhatóságokkal, a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, illetve a Határőrséggel, valamint a Vám- és Pénzügyőrséggel – bár ez utóbbi feladatkörének és létszámának csökkenésével a közös akciók száma is redukálódott.. Rendszeresen tartottunk közös járőrszolgálatot a rendőrhatóság tagjaival, 2004-ben elsősorban az illegális terepmotorozás visszaszorítása érdekében, valamint szűrőpróbaszerű vadászati ellenőrzéseket. Munkánkat továbbra is 20 polgári természetőr is segíti.

A szomszédos országok – Ausztria és a Szlovák Köztársaság – természetvédőivel folytatott rendszeres kapcsolattartás ebben az évben is folytatódott.

A hatósági, szakhatósági eljárások részeként természetvédelmi őrünk rendszeresen részt vettek helyszíni bejárásokon, tárgyalásokon. Továbbra is jelentős volt a nem védett külterületi tájvédelmi ügyek aránya, itt is kiemelném a már említett szélerőmű parkokat.

6.4 Fejlesztési tervek

A fent vázolt tevékenységek megfelelő ellátása a jelenleginél jelentősen magasabb létszámmal volna csak megoldható, létszámfejlesztés azonban saját erőből nem képzelhető el. Így inkább az eszközellátottságot próbáljuk javítani. Ennek részeként tervezzük az őrszolgálat minden tagjának digitális fényképezőgépekkel történő ellátását.

6. táblázat: Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám (2004.12.31.)	5	10	15

2004. novemberi állapot szerint	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	40957	10162	86120
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	3557	3264	6126

Helyszíni bírságok száma	15
Az igazgatóságra tett feljelentések száma	4

7. Költségvetés és vagyon

7.1 Kiadások

Az Igazgatóságunk gazdálkodását ebben az évben is a takarékos gazdálkodás jellemezte.

Az elemi költségvetésben meghatározott előirányzathoz képest a módosított előirányzat 314.587 e Ft-tal emelkedett.

A módosítás főbb jogcímei:

Jogcím	Összeg
Kormányzati hatáskörben /létszámcsökk,dologi zárolás/	1.159 eFt
Fejezeti hatáskörben	86.853 eFt
Intézményi működési többletbevétel	28.146 eFt
Működésre átvett pénzeszköz	118.957 eFt
Felhalmozásra átvett pénzeszköz	58.343 eFt
Előző évi pénzmaradvány	21.129 eFt

A védett természeti területek visszavásárlása ebben az évben is folytatódott. 2004 évi teljesítés 75.855 eFt.

Természetvédelmi vagyonkezelésre 28. 000 eFt állt rendelkezésre.

Meghatározott természetvédelmi, fajvédelmi programokra az alábbi pénzeszközök kerültek átadásra:

Jogcím	Összeg
Fertő-tó halászati jogának átvétele	60.000 eFt
Lely SPKENDIMO 280 LN	1.975 eFt
MTZ 892.2 traktor	10.625 eFt
Tűzokvédelmi program	1.400 eFt
Ökoturisztikai munkatárs átvétele	3.000 eFt
Fokozottan védett és telepesen költő madárfajok	200 eFt
Egyedi tájértékek felmérése	500 eFt
Szakfelügyelők felkészítése /Natura 2000, Vadászati ért/	600 eFt
Inváziós fajok Elleni Európai stratégia	2.000 eFt
Hagymaburok fajvédelmi terv készítése	400 eFt
Washingtoni Egyezmény végrehajtása	248 eFt
Mindösszesen:	80.948 eFt

2004 év jelentősebb beruházási tételei forrásonkénti bontásban:

„kormányzati beruházás” –i keret		9.998 eFt
- Földvásárlás		
Költségvetési támogatásból /eredeti ei/		5.000 eFt
- számítógép	1.147 eFt	
- hűtőláda	98 eFt	
- Praktiker fűnyíró	62 eFt	
- M 350 diavetítő	72 eFt	
- bútor előleg	265 eFt	
- bálarendező tüske	170 eFt	
- mg adapter	655 eFt	
- bálázó /Claas Roll. 66-hoz/	2.531 eFt	
KÖVICE keret terhére		12.848 eFt
- Lely fűkasza	1.975 eFt	
- Indexel kézi leolvasó chip	248 eFt	
- Mg traktor	10.625 eFt	
Intézményi többletbevételből		44.757 eFt
- víztermelő kút	413 eFt	
-térbeton /trágyakezelő tálcához/	2.826 eFt	
- Fehértó itató	1.246 eFt	
- természetvédelmi bemutatóhely	2.529 eFt	
- Látogatóközp /bef.len ber/	36.613 eFt	
- állatvásárlás	1.130 eFt	
Programfinanszírozás - földvásárlás		75.999 eFt

7.2 Bevételek

Intézményi működési bevételek jelentősebb tételei 2004 évben:

Mezőgazdasági tevékenységből származó bevétel/állateladás, szántó, rét, legelő, nádas bérbeadás/	24.392 eFt
Ökoturisztikai bevétel	13.065 eFt
Erdei fatermék	9.009 eFt
Vadgazdálkodási bevétel	2.124 eFt
Kutatóház (Sopron) bérbeadása	1.078 eFt

7.3 Vagyon

Nincs külön szöveges megjegyzés.

7.4 Épületek

2004-ban felújítási keretből megvalósult a Kócsagvár felújítása 6.974 eFt értékben.

7.5 Eszközök

Nincs külön szöveges megjegyzés.

7.1 táblázat: Kiadások

		Teljesítés (e Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	149.279
	Járulék	48.913
	Dologi	237.184
	Egyéb	464
Felhalmozási kiadások	Intézményi beruházás	138.606
	Felújítás	12619
	Egyéb felhalmozási kiadás	-
	Egyéb központi beruházás	9998
Kölcsönök nyújtása		-
Kiadások összesen		597.062

7.2 táblázat: Bevételek

		Teljesítés (e Ft)
Bevételek	Működési	215.785
	Felhalmozási	97.198
	Kölcsönök visszatérülése	
Bevétel összesen:		312.983
Költségvetési támogatás	Működési	256.712
	Felhalmozási	46.998
Támogatás összesen:		303.710
Összes bevétel		616.693

7.3 táblázat: Vagyon

		Bruttó érték	Értécsökkenés	Nettó érték
Vagyoni értékű jogok		320	298	22
Szellemi termékek		8.054	6.262	1.792
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	földterület	846.460		846.460
	telek	15 600		15 600
	épület	271.644	45.831	225.813
	építmény	258.360	24.899	233 461
	erdő			
Gépek, berendezések, felszerelések	üzemeltetési	20.744	17.156	3.588
	egyéb	226.717	129.998	96.719
	képzőművészeti alkotások	425	55	370
Járművek		136.534	97.575	38.959
Tenyészállatok		91.118	36.854	54.264
Beruházások, felújítások /befejezetlen/		36.297		36.297
Összesen		1912273	358.928	1553345

7.4 táblázat: Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	6	
Szolgálati lakás		
Állattartó épület	4	
Egyéb állattartó építmény	5	
Tanya		

7.5 táblázat: Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	16	
Terepjáró	13	
Motorkerékpár	2	
Kerékpár	67	
Vízijármű	21	
Videokamera	1	
Digitális fényképezőgép	12	
Hagyományos fényképezőgép	8	
Spektív	5	
Kézitávcsó	39	
Éjjellátó készülék		
Számítógép	28	4
Mobiltelefon	29	

8. Bemutató, oktatás, PR

8.1 Turisztikai infrastruktúra

Tanösvények a védett természeti területeinken:

Kitáblázott tanösvények:

- Ciklámen Tanösvény (Soproni TK) (kezelő: TAEG Rt.)
- Gyöngyvirág Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: TAEG Rt.)
- Kövi Benge Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI + Fertőrákos Önkormányzat)
- Sziki Őszirózsa Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI)
- Hegykői Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: Hegykői Önkormányzat)
- Holt-Rába Tanösvény (Pannonhalmi TK) (kezelő: FHNPI + Reflex Egyesület)
- Ravazdi Tanösvény (Pannonhalmi TK) (kezelő: FHNPI + Reflex Egyesület)
- Ökoturisztikai Bemutató Útvonal (Szigetközi TK) (kezelő: FHNPI + Reflex Egyesület)

Nem kitáblázott, szakvezetéssel látogatható tanösvények:

- Vízi Rence Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI)
- Hany Istók Tanösvény (Fertő-Hanság NP) (kezelő: FHNPI)

2004-ben készült el a Fertő-tájon a Sziki Őszirózsa Tanösvényt bemutató kiadvány.

Fogadóközpontok:

- Sarród: Kócsagvár
- Fertőújlak: volt határőrlaktanya (rekonstrukciós beruházás indult 2003-ben)
- Fertőrákos: Kőfejtő (önkormányzati kezelésben)
- Öntésmajor: Hanság élővilága állandó kiállítás
- Osló: Esterházy Madárvárta

A Széchenyi Turizmusfejlesztési Programból, valamint kormányzati beruházásból 2004-ben megkezdődtek a tervezett átalakítási munkák a fertőújlaki új Látogató- és Oktatóközpont volt határőrlaktanya átalakítása érdekében.

A védett területeket látogatók a Nemzeti Park környező zónájában, valamint a megőrző zóna szabadon látogatható övezetében fordulnak meg. Igazgatóságunk a fentebb megemlített tanösvényekkel, szakvezetőkkel és 60 kölcsönözhető kerékpárral segítette tavaly is a védett területeken zajló turizmust, úgy a Fertő-tájon, mint a Hanságban.

A Fertő partján jelenleg három madármegfigyelő torony van, és a Hanságban is további három kilátó segíti a területeken megforduló látogatók élményszerzését. További két madármegfigyelő torony van a Szigetközi TK-ban melyek közül az egyik újonnan létesült a Lipóti Holtágnál. Egy a Pannonhalmi TK-ban a Holt-Rábánál. A kilátók biztonságos használatához szükséges állagmegóvási munkákat elvégeztük 2004-ben is, azonban Királytónál lévő fa madármegfigyelő torony felújítása 2005-re áthúzódott.

Az Igazgatósághoz tartozó védett területeken kijelölt turista utak sűrűsége és állapota kielégítő.

Az Igazgatóság ökoturisztikai kínálata a Fertő-Hanság Nemzeti Park területén alapvetően a megőrző ill. környező zónában lévő területek és az ott kialakított tanösvények szakvezetővel történő bemutatásán alapul. A Fertő nádasában egy kijelölt útvonalon rendszeresen szervez Igazgatóságunk kenus terepprogramot. A Nemzeti Park Igazgatóság 10 kenuval és 60 kerékpárral rendelkezik, melyek egyaránt jól szolgálták mind a természetjáró turizmust, mind a környezeti nevelést a 2004-es évben is.

8.2 Kiadványok

Igazgatósági kiadványaink az alábbiak:

- Fertő-Hanság Nemzeti Park (angol és német nyelven is)
- Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (magyar, német, angol nyelven)
- Fertő-Hanság Nemzeti Park (Tájak Korok Múzeumok)
- Szigetközi Tájvédelmi Körzet
- Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet
- Soproni Tájvédelmi Körzet
- A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság turisztikai programajánlója
- Élő Dezső: Sarród monográfia (reprint kiadás)
- Tőke Péter: Hany Istók (regény, nemzeti parki ismertetővel)
- Fertő-Hanság NP (térkép)
- Sziki Őszirózsa Tanösvény
- Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Programajánló

Kiadványainkat folyamatosan, lehetőségeink szerint fejlesztettük és újryomtattuk az elmúlt évben is. Teljesen új kiadványként elkészítettük a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Programajánlóját, valamint a Sziki Őszirózsa Tanösvényt bemutató kiadványunkat

8.3 Látogatottság

Igazgatóságunk a különböző színes programválasztékával az ifjúságot (diákturizmus) és a belföldi turistákat célozza meg elsősorban, így az igazgatósági szervezésben védett területeinket látogatók nagyobb része ebből a körből került ki. A külföldi látogatók is jelentős érdeklődést mutatnak a védett területeink - elsősorban a nemzeti park - iránt, azonban részarányukat tekintve minimális volt részvételük az igazgatóságunk által szervezett programokban.

Igazgatóságunk védett területeinek látogatottsága az elmúlt évben nem emelkedett. Pontos adatok csak a nálunk regisztrált, diákturizmusban és környezeti nevelési programjainkban részt vevő diákcsoportokról áll rendelkezésünkre. Ez mintegy 10 000 fő az Igazgatóság egész területén.

2004 május-szeptember között hétvégi és hétköznapi programokat kínáltunk a látogató csoportok mellett egyéni látogatók számára is. Ez a programunk lényegesen sikerebb volt mint 2003-ban.

Egész évben folyamatosan kiállításokat szerveztünk a Kócsagvárban. Ezek az alábbiak voltak:

- 2004. február-március: Bárdos Deák Péter: Megsebzett táj (szigetközi fotók)
- 2004. április 24: Nemzetközi Gyermekekrajzpályat és Kiállítás abból az alkalomból, hogy 10 éves a Közös Magyar-Osztrák Fertő-Hanság Nemzeti Park/Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel
- 2004. június: Képek a Balaton-felvidékről. Molnár László fotói
- 2004. szeptember: Áttörés a „Vasfüggönyön” (A Páneurópai Piknik fotói)- az IUCN „Európai Zöld Övezetek” konferencia kísérő kiállítása
- 2004. szeptember- október: Népkultúra-Népművészet a Fertő-tájon (Fertő-környéki osztrák festők tájképei)
- 2004. november-: „Leselkedő” Diákvetélkedő záró poszterkiállítása

Több szakmai konferenciának adott otthont a Kócsagvár. Legjelentősebbek ezek közül a következők voltak:

- 2004. február 24.: Hagyományos év eleji ökoturisztikai regionális konferencia a Fertő-Hanság Nemzeti Park térségében élő vállalkozók bevonásával.
- 2004. április 2.: Környezeti nevelési pedagógiai műhelyprogram a térségben lévő iskolák tanárainak bevonásával. Téma: fenntartható fejlődés pedagógiája
- 2004. május 27.: Konferencia a Vízkeretirányelvvel kapcsolatos természetvédelmi és vízügyi együttműködés tárgyában
- 2004. június 23-25: Fenntartható fejlődés pedagógiája- Tanárképzési Program
- 2004. szeptember 8-12.: IUCN nemzetközi konferencia az Európai Zöld Övezetek tárgyában
- 2004. november 25.: „Leselkedő” egész éves diákvetélkedő záró diákkonferenciája

A Kócsagvár szálláshelyein az idegenforgalmi szempontból is fontos vegetációs időben a foglaltság mintegy 70%-os volt tavaly, ami visszaesést tükröz. Ennek elsődleges oka az volt,

hogyan az oktatási intézmények számára nem lett meghirdetve nyári természetvédelmi tábori pályázat, így elsősorban a nyári diákcsoportok száma volt kevesebb.

27 diplomatervező, szakdolgozatot készítő, illetve egyszerűen csak gyakorlaton lévő egyetemista, illetve főiskolai hallgató vett részt nálunk legalább 2 hetes szakmai gyakorlaton. Továbbá három, szakmai középiskola szervezett keretek között nálunk bonyolította le tanulói kéthetes szakmai gyakorlatát (összesen mintegy 60 fő). Ez nagy igénybevételt jelentett szakmailag és anyagilag is Igazgatóságunknak.

Tavaly először augusztus 16-21 között Erdélyből is érkezett hozzánk természetvédelmi munkákra 21 fő középiskolás.

Jól sikerültek környezeti nevelési programjaink tavaly is, valamint a hagyományos kócsagvári természetiskolai (erdei iskola, tábor) hetek is. Mintegy 1200 diák vett részt szervezett formában ezeken az egyhetes programokon. A hansági és fertői diákprogramok lebonyolításában a természetvédelmi őrszolgálat tagjai is jelentősen kivették részüket.

Évről évre többen fordulnak meg a Szigetközi TK-ban is. E tendencia tavaly is folytatódott. Szigetközi Természetvédelmi táborunk 2004-ban három hétig fogadott összesen 80 táborozó gyereket.

Három természetvédelmi jeles napot ünnepeltünk meg (Madarak és Fák Napja, Föld Napja, valamint az Európai Nemzeti Parkok Napja). Különböző diákrendezvényeket tartottunk a környékbéli iskolásoknak (kirándulások, akadályversenyek, vetélkedők), többszáz diák részvételével.

Az Örökségvédelmi Napok Keretében szeptember 18-19-én nyílt kézműves napokat és előadásokat szerveztünk a látogatóközönség részére.

8.4 PR tevékenység

Jó kapcsolatot ápolunk a helyi sajtóval (Kisalföld napilap, MTI Győri Szerkesztőség), valamint a helyi és regionális elektronikus médiával (MTV Regionális Szerkesztőség, Corvinus Rádió, Győri Rádió). E kapcsolat a kölcsönös egymásrautaltságon alapszik, és mindkét fél számára gyümölcsöző.

2004-ben a HírTV „Egy Nap”, valamint az MTV „Fő tér” műsora keretében terjedelmes műsoridőben jelent meg Igazgatóságunk.

2004-ben elkezdődött egy Fertő-Hanság Nemzeti Park film forgatása.

Az előző fejezetben megemlített „Európai Zöldövezetek” Konferencia kapcsán nemcsak hazai, hanem jelentős nemzetközi médiaérdeklődés középpontjában is állt Igazgatóságunk (Osztrák Közszolgálati Televízió/ORF; USA Közszolgálati Rádiója/NPR).

Az Igazgatóság tavaly is segítette a Fertői Lovas Napok Rendezvényét, melynek keretén belül a látogatóknak módja nyílt a fogathajtó versenyt egy nemzeti parki látogatással is összekapcsolni.

Tavaly is több kiállításon és Expo-n képviseltük nemcsak igazgatóságunkat, hanem az egész magyar természetvédelmet (KAPOSEXPO, UTAZÁS 2004, HANSÁGEXPO, LIGNO NOVUM-WOOD TECH, stb...)

8.1 táblázat: Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktatóközpont	2	66	jó
Kiállítás	2	50-80	jó
Tanösvény	10		Rongálások miatt a felújítás folyamatos.
Szálláshely	2	66	jó

8.1a táblázat: Oktatóközpont – szállás

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség (fő)	Állapot rövid leírása	Kihasználtság (%)
Kócsagvár	9435 Sarród, Rév- Kócsagvár	46	jó	70
Gombócosi gátórház	Lipót (0123/1 hrsz.)	20	jó (nyári tábori igénybevételre)	50

8.1b táblázat: Kiállítás

Cím	Befogadóképesség (fő)	Kiállítás témája	Látogathatóság
Hanság Élővilága állandó kiállítás (Öntésmajor)	50-80	Hanság élővilága	minden nap 10-17 óra között
Esterházy Madárvárta (Osló)	40	Hanság faunája	előre bejelentkezés alapján
Képek a múltból (Sarród – Kócsagvár)	150	Fertő-táj múltja	minden nap 8-18 óra között

8.1c táblázat: Tanösvény

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Holt-Rába Tanösvény	Pannonhalmi TK	6km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Pannonhalmi Tanösvény	Pannonhalmi TK	3km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Ravazdi Tanösvény	Pannonhalmi TK	16km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Ciklámen Tanösvény	Soproni TK	7,4km	természetismereti	TAEG Rt.	
Ökoturisztikai Bemutató Útvonal	Szigetközi TK	20km	természetismereti	FHNPI + REFLEX Egyesület	
Gyöngyvirág Tanösvény	FHNP	3,5km	természetismereti	TAEG Rt.	
Kövi Benge Tanösvény	FHNP	1km	természetismereti	Fertőrákos Önkormányzat + FHNPI	
Hegykői Tanösvény	FHNP	2km	tájékoztató	Hegykő Önkormányzat	
Sziki őszirózsa Tanösv.	FHNP	4km	természetismereti	FHNPI	van
Hany Istók Tanösvény	FHNP	10km	természetismereti	FHNPI	
Vizi Rence Tanösvény	FHNP	6km	természetismereti	FHNPI	

8.2 táblázat: Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1	Fertő-Hanság Nemzeti Park (magyar, német, angol nyelven)	1995	1200
2	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (magyar, német, angol nyelven)	1997	3885
3	Fertő-Hanság Nemzeti Park (Tájak Korok Múzeumok)	1994	10
4	Szigetközi TK	1997	320
5	Pannonhalmi TK	1997	500
6	Soproni TK	1998	800
7	Élő Dezső: Sarród monográfia (reprint kiadás)	2000	70
8	Tőke Péter: Hany Istók	1999	37
9	Bárdosi János: A magyar Fertő Halászata	1995	41
10	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság turisztikai programajánlója	2004	0
11	Fertő-Hanság Nemzeti Park térkép	2000	221
12	Sziki Őszirózsa Tanösvény	2004	500

8.3 táblázat: Látogatottság

	Látogatók száma
Saját oktatási központ	20000
Szakvezetéses túra	7 000
Látogató Központ	20000
Kiállítás	8000
Nyílt/jeles nap, rendezvény	1400

8.4 táblázat: PR

		Megjelenés/részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár		Kapos Expo (Kaposvár), Utazás Kiállítás (Budapest); Hanság Expo (Kapunvár), Woodtech Expo (Sopron)	
Média	helyi	74	19
	regionális	nem értelmezett	8
	országos	7	3
	nemzetközi	2	2
Egyéb			

Honlap címe	www.ferto-hansag.hu
-------------	---------------------

9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

9.1 Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel:

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Környezet- és Természetvédelmi Főfelügyelőség	Budapest Mészáros u. 58/a	Hatósági értekezletek, jogi problémák
Észak-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség	Győr, Árpád u. 28-32.	Hatásvizsgálatok
Nyugat-magyarországi Hírközlési Felügyelet	Sopron, Kossuth u. 26.	Mozgó telefontornyok építése és használatbavétele
Sopron, Csorna, Kapuvár, Fertőd városok és a Gy-M-S Megyei önkormányzatok építésügyi hatóságai	Polgármesteri Hivatal	Építési, használatbavételi eljárások
Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Győr, Árpád u. 28-32.	Vízjogi engedélyezés
Gy-M-S Megyei Közlekedési Felügyelet Hatósági Osztály	Győr	Közlekedési építési engedélyek
Veszprémi Bányakapitányság	Veszprém, Tatabánya	Ásványi anyag kutatás, bányaműszaki tervek, bányanyitás, bányabezárás, tájrendezés
Állami Erdészeti Szolgálat	Szombathely, Győr, Sopron	Erdészeti engedélyezés
Vám és Pénzügyőrség Központi Járőrszolgálati Parancsnoksága	Budapest	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Vám és Pénzügyőrség Megyei Parancsnokság	Győr	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Győr, Munkácsy u. 4.	Közös járőrszolgálat, továbbképzése, Fertő tó tűzvédelme
Gy-M-S megyei Rendőr Főkapitányság	Győr Szt. Imre u. 2	Közös szolgálat, továbbképzések
Sopron M.J. Város Rendőrkapitányság	Sopron, Lackner K. u. 5.	Rendszeres közös szolgálat a természetvédelmi segédelőadói státuszban működő rendőrrel
Gy-M-S Megyei Főügyészség	Győr, Szent István u. 6.	Határozatok, jogi ellenőrzés, tájékoztatás

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Győri Határőr Igazgatóság	Győr	Természeti értékek védelme, államhatár védelme, továbbképzések
Megyei és körzeti földhivatalok	Győr, Sopron, Csorna, Kapuvár	Tulajdoni lapok
Győr-Moson-Sopron Megyei Közigazgatási Hivatal	Győr	Közigazgatási továbbképzések
Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság,	Sopron, Új u.4	Térségfejlesztés, ökoturizmus, falusi turizmus
Magyar Turizmus Rt.	Budapest	Ökoturisztikai rendezvények
FVM GYMS Megyei Földművelésügyi Hivatala	Győr	Vadászati, halászati ügyek

9.2 Együttműködés civil szervezetekkel:

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Bivalytenyésztők Egyesülete	Veszprém, Vár u. 31.	Tenyésztési program
Castanea Környezetvédelmi Egyesület	Sopron, Széchenyi tér 2.	Természeti értékek felmérése a Lövérekben, Sopronban
Győr-Moson-Sopron megyei Vadászkamara	Győr, Jókai u. 12	Közreműködés a vadállományt érintő védelmi programokban a védett területeken
Kitaibel Pál Tudományos Asztaltársaság	Sopron	Természetvédelmet érintő tudományos tevékenység
Magyar Szürkemarha Tenyésztők Egyesülete	Bp. Lőportár u. 16.	Tenyésztési program
Magyar Turisztikai Egyesület (MATUR)	Bp. Rózsa u. 6.	Ökoturisztikai programok a védett területeken, konferenciák
MME Soproni Helyi Csoport	Sopron, Hátsó u. 7.	Fertői parti madárvonuláskutatás, Fertői vízivad szinkron
MME Kisalföldi Helyi Csoport	Jánossomorja, Vadász tér 9.	Fehér gólya kisalföldi állományának felmérése Haris felmérés a Hanságban
Országos Erdészeti Egyesület	Bp. Fő u. 68.	Erdők Hete rendezvénysorozat Erdei iskolai program
Rackatenyésztők Egyesülete	Debrecen, Sumen u. 2.	Tenyésztési program
Reflex Környezetvédelmi	Győr, Bartók B. u. 7.	Közreműködés kezelési tervek

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Egyesület		elkészítésében Szigetközi Ökoturisztikai Bemutató Útvonal Táborok a Szigetközi TK-ban
Rotary Club	Sopron	Környezeti nevelési programok hátrányos helyzetű gyerekeknek
Soproni Tájégségi Vadászszövetség	Sopron, Ady E. u. 5.	Közreműködés a vadgazdálkodásban és a vadállományt érintő védelmi programokban a védett területeken
Soproni Erdőkért Környezetkultúra Alapítvány	Sopron	Környezeti nevelés
Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület	Fertőszéplak, Nagy Lajos u. 43.	Ökoturizmus, pályázat, kiállítások
Tourinform Iroda	Fertőd	Ökoturizmus, falusi turizmus
WWF Magyarország	Bp. Németvölgyi út 78/b	Hód visszatelepítési program a Hanságban Vidra állományfelmérés

A fentebb említett hatósági társszervezetekkel és hazai civil szervezetekkel az együttműködés folyamatos. Egyes esetekben azonban eseti (pl. projektfüggő). A fenti lista nem tartalmazza azokat az iskolákat, akikkel az Igazgatóság folyamatos együttműködést alakított ki, és ápol, immár évek óta, a környezeti tudatformálás céljából.

10. Külföldi együttműködés

Partnereink közül a Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel, valamint WWF Austria közvetlenül a határ túoldalán tevékenykedik. Velük a kapcsolattartás szinte napi szinten működik, és már eddig is számos közös projektet valósítottunk meg sikeresen. 2004-ben zárult egy EU-s Phare INTERREG projekt, amelynek keretében a térségben élő magyar és osztrák diákok, valamint a nemzeti park életében, fenntartásában szerepet játszó magyar és osztrák szakemberek részére szerveztünk ún. rövidebb csereprogramokat.

A Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel szervezettel a természetvédelmi programokat érintő együttműködés is napi kapcsolatokon alapul (réti sas program, tűzok program, vízivadprogram, szikes gyepék fenntartása, kezelése stb.)

Az Európai Zöldövezetek kérdéskörében 2004 szeptember 8-12 között nemzetközi konferenciát szerveztünk 80 fő részvételével az IUCN Kelet-és Közép-Európai Regionális Irodájával és a Német Szövetségi Természetvédelmi Ügynökséggel (BfN) közösen.

Az Európai Nemzeti Parkok Napja keretében nyílt napi rendezvényünkkel kapcsolódtunk a EUROPARC Szövetség programsorozatához. Ennek a szervezetnek tagszervezete vagyunk.

10. táblázat: Külföldi együttműködés

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Europarc Federation	Németország (Grafenau)	tagszervezete vagyunk a Szövetségnek
BfN (Német Szövetségi Természetvédelmi Ügynökség)	Németország (Bonn)	„Európai Zöld Övezetek” konferencia szervezése
IUCN Regional Office	Belgium (Brüsszel)	„Európai Zöld Övezetek” konferencia szervezése
WWF Austria	Ausztria (Bécs)	Phare INTERREG III. EU-s program a természetbarát társadalomért. Szakmai és diák csereprogramok a Fertő-tó környékén élők bevonásával.
Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel	Ausztria (Apetlon)	Napi együttműködés a nemzeti parki védett területek kezelésére, bemutatására

11. Ellenőrzés

Lásd táblázat.

11. táblázat: Ellenőrzések

Ellenőrzést végző szervezet	Típusa/célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése
ÁSZ	Célvizsgálat-földvásárlás, Kincstári vagyon ell	Hiányosság nem került megállapításra
TB	Táppénzhez átlag kereset ellenőrzés	Hiányosság nem került megállapításra
MVH	Területalapú támogatás	Eltérés hiba határon belül

12. Fontosabb célkitűzések a következő évre

12.1 Gazdasági téren

Legfontosabb feladatok 2005 évben

- A Természetvédelmi Látogató- és Oktatóközpont - határórlaktanya átalakítása – kivitelezése és műszaki átadása 2005 május 10-ig.

- A 2004 évről áthúzódó Phare projektek megvalósítása tárgyév augusztus végéig:
 - „Fejlesztések határtalanul a Fertő-tó természetéért”
/ Öntésmajor és László major engedélyezése terv/
 - „Együttműködés a Fertő tó halgazdálkodásának fejlesztésért”

12.2 A bemutatás, az oktatás, látogatás terén

Az Igazgatóság jelenleg is több oktatási programot “működtet”, ezek szinterei elsősorban a védett területek. Emellett rendszeresen látogatják a “Hanság élővilága” c. kiállítást Öntésmajorban, az Esterházy Madárvártát. Külön kiemelendő a Szigetközi TK-ban táboroztatás Lipóton, amelyet az idén is folytatni szándékozunk. Emellett a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzetben folyó oktatási-bemutatói tevékenységet is szeretnénk kiszélesíteni.

A 2004-ben a Széchenyi Turizmusfejlesztési Programon tavaly megnyert pénzből szeretnénk befejezni a Nemzeti Park új oktatási és turisztikai látogatóközpontjának kialakítását Fertőújlakon.

Amennyiben a 2004-ben beadott ROP pályázatunk sikeres lesz, akkor nagyléptékű ökoturisztikai fejlesztéseket szeretnénk elindítani az idén (a Fertőújlaki új látogató- és oktatóközpont berendezése, felszerelése, új tanösvények, terepi ökoturisztikai infrastruktúra a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban és a Soproni Tájvédelmi Körzetben, valamint a Soproni Botanikus Kert TT-ben)

A meglévő tanösvények folyamatos karbantartásáról is - hasonlóan a korábbi évekhez - gondoskodni szeretnénk.

Anyagi lehetőségeinktől függően részben oktatási, részben bemutatási és idegenforgalmi céllal a Nemzeti Park értékeiről olyan tematikus kiadványokat szeretnénk készíteni, amelyek a szakturisztika számára is jól felhasználhatóak. Tárgykörök: madarászat, zoológia, botanika, gazdálkodás, stb. Idén a saját kezelésű kilátótornyaink közül a Király-tónál (Hanság) meglévőt fel szeretnénk újítani, míg a többi állagmegóvásáról is gondoskodni szeretnénk.

Lehetőségeink függvényében kisebb konferenciákat és tréningeket, valamint tanár továbbképzési programot szeretnénk idén is szervezni és tartani Sarródon a Kócsagvárban.

A helyi és környékbeli oktatási intézmények számára 2004-ben nagy sikerrel lebonyolított „Leselkedő” vetélkedősorozatot a 2005. évben is útjára indítjuk.

12.3 PR terén:

Beadott INTERREG pályázatunk eredményességétől függően közös magyar-osztrák NP újságot szeretnénk kiadni és terjeszteni negyedévenként, illetve meglévő honlapunkat dinamikusabbá, naprakésszé és többnyelvűvé szeretnénk tenni.

Részvétel az Utazás 2004 kiállításon, Budapesten

Május 10-én Madarak és Fák napi vetélkedőt szervezünk általános iskolai csoportoknak

Május 24-én az Európai Nemzeti Parkok napja alkalmából nyílt napot szervezünk a Fertő tájon és a Hanságban

Részvétel a Hanság-Expon Kapuváron

Szeptember 27-28. Turizmus Világnapján ingyenes kiállítás látogatás és program a Hanságban

Október 1. Nemzetközi Madármegfigyelő Nap a Fertő menti szikes tavaknál, a Nyirkai-Hanyban és a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzetben.

Sajtókirándulások szervezése

Természetvédelmi jeles napok méltó megünneplése, felkeltve, illetve fenntartva a régióban élők figyelmét a természetvédelem irányában

12.4 Természetvédelmi, tájvédelmi és erdészeti téren

Potenciális vipera élőhelyek rekonstrukciójának folytatása

Vizes élőhely-rekonstrukciók vízellátásának és kutatásának biztosítása

Invázió fajok visszaszorítása

Természetvédelmi kezelési tervek készítése és tárcaegyeztetésre történő előkészítése

2004-ben folytatjuk a fafajcserés állomány-átalakítást a saját kezelésben lévő véghasználatra érett nemes nyarasoknál.

Nemzetközi együttműködés keretében a nemzeti park osztrák oldalán is felépítünk egy vaddisznó befogót.

12.5. Hatósági tevékenység terén

Az új „zöldhatóság” létrejöttével közvetlen hatósági feladataink nem keletkeznek. A vonatkozó 341/2004. (XII.25.) Korm. rendelet rendelkezése szerint a felügyelőség megkeresésére szakvéleményt adunk a hatósági határozatok, szakhatósági állásfoglalások elkészítéséhez. A szakvélemények kialakításánál a szakmaiságon túl ügyelni kívánunk arra, hogy azt úgy készítsük el, hogy a hatóságnak az államigazgatási határidőn belül maradjon ideje az ügy kiadmányozására.

2005-ben az 1997 évi CLIX törvény, valamint a hivatkozott 341/2004. Korm. rendelet alapján a Természetvédelmi Őrszolgálatot továbbra is Igazgatóságunk működteti. Őrszolgálatunk területi ellenőrzései során törekedni fog a már megszokott állampolgárbarát eljárásának fenntartására és továbbvitelére.